Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 235 (8. 177) • 1992 йил • 30 ноябрь, душанба • Нархи 3 сўм.

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Европа тиклаш ва тараққиёт банки президенти Жак Атталини қабул қилди.

Ислом Каримов меҳмонга Ўзбекистон Республикаси ўз миллий мустақиллигини қўлга киритгандан буён ўтган қисқа вақт ичида иқтисодий ислоҳотлар ўтказиш йўли билан миллий иқтисодиётни барпо этиш борасида талай ишлар амалга оширилгани, бунинг учун мамлакатимизда энг асосий омил — сиёсий барқарорлик мавжудлиги, шунингдек, кейинги пайтда Ўзбекистон иқтисодиётига сармоя солишни истаган чет эллик ишбилармонларга бир қанча имтиёзлар берувчи қонунлар қабул қилингани ҳақида гапириб берди.

Жак Аттали жаноблари Ўзбекистонга ташрифидан мақсад бу ёш мустақил давлатнинг ўз иқтисодиётини тиклаб олишида ёрдам бериш учун мавжуд шарт-шароит билан танишиш ва қанча миқдорда молиявий ёрдам бериш зарурлигини аниқлаб олиш эканини айтди. Сўнгра Ўзбекистонда бозор иқтисодиётининг асосий таянчларидан бири бўлган ўрта ва майда бизнесни ривожлантириш учун ёрдам бериш ниятида эканини ҳам маълум қилди.

Ўша куни оммавий ахборот воситалари вакиллари билан суҳбат бўлди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ВА ЭРОН ИСЛОМ ЖУМҲУРИЯТИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ

ҚЎШМА БАЁНОТИ

1992 милодий йилининг 24—25 ноябрида, яъни 1371 ҳижрий шамсий йилининг 3—4 озарида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жаноби олийлари Эрон Ислом Жумҳурияти Президенти Али Акбар Ҳошимий Рафсанжоний жаноби олийлари таклифларига биноан расмий ташриф билан Эрон Ислом Жумҳуриятида бўлдилар.

Ташриф давомида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жаноби олийлари Эрон Ислом жумҳурияти раҳбари, ҳазрат Оятуллоҳ Хоменеи билан учрашдилар.

Сафар жараёнида икки давлат президентлари ўртасида ўзаро ҳамжиҳатлик муҳитида дўстона музокаралар бўлиб ўтди ва томонлар Ўзбекистон ва Эрон муносабатларида янги босқич очиб берувчи қуйидаги муҳим ҳужжатларга имзо чекдилар:

1. Ўзбекистон Республикаси билан Эрон Ислом Жумҳурияти ўртасида давлатлараро муносабатларнинг асослари тўғрисида баённома.

2. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки билан Эрон Ислом Жумҳурияти Марказий банки ўртасида битим.

3. Ўзбекистон Республикаси билан Эрон Ислом Жумҳурияти ўртасида иқтисод, саноат ва фан-техника соҳаларида ҳамкорлик тўғрисида ўзаро англашув меморандуми.

4. Ўзбекистон Республикаси ҳукумати билан Эрон Ислом Жумҳурияти ҳукумати ўртасида савдо-сотиқ ҳамкорлиги тўғрисида битим.

5. Ўзбекистон Республикаси билан Эрон Ислом Жумҳурияти ўртасида транспорт воситасида юк ташиш соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида ўзаро англашув меморандуми.

6. Ўзбекистон Республикаси ҳукумати билан Эрон Ислом Жумҳурияти ўртасида ҳаво қатнови тўғрисида битим.

7. Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги билан Эрон Ислом Жумҳурияти Почта, телеграф ва телефон вазирлиги ўртасида ўзаро англашув меморандуми.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ташриф давомида Теҳрон билан бир қаторда Исфаҳон шаҳрини ҳам зиёрат қилди. Ислом Каримов жаноби олийлари Эрон Ислом Жумҳурияти Президенти Али Акбар Ҳошимий Рафсанжоний жаноби олийларини Ўзбекистон Республикасига расман ташриф буюришга даъват қилди. Ушбу таклиф мамнуният билан қабул қилинди. Ташриф вақти дипломатик йўллар орқали маълум қилинади.

Томонлар минтақа ва халқаро масалалар юзасидан фикр алмашиб, қуйидаги келишувга келдилар:

Томонлар жаҳонда бўлаётган сўнгги ўзгаришларни назарда тутган ҳолда, Осиёда ва дунёнинг бошқа ерларида умумий хавфсизликни таъминлаш мақсадида турли давлатлар, минтақавий ва халқаро ташкилотларнинг яқиндан ҳамкорлик қилишлари лозимлигини таъкидладилар.

Томонлар тинчликни таъминлашда ва жаҳонда мавжуд низоларни тугатишда халқаро ташкилотларнинг тутган мавқеи катталиги ва муҳим аҳамиятга эга эканини қайд этдилар.

Томонлар ўзаро ҳамкорликни кенгайтиришнинг келажакдаги имкониятларини назарда тутган ҳолда, икки давлат гуллаб-яшнаши, уларнинг тинчлиги ва хавфсизлигини таъминлашда мавжуд имкониятлардан кенгроқ фойдаланиш зарурлигини таъкидладилар.

Томонлар Афғонистонда бўлаётган воқеаларга алоҳида аҳамият бериб, унинг мустақиллиги ҳамда ҳудудий яхлитлигини эътироф этган ва бу давлатнинг ички ишларига аралашмаган ҳолда мамлакатда қисқа вақт ичида тинчлик ва барқарорлик ўрнатиш тарафдори эканликларини билдирдилар.

Томонлар Тожикистоннинг мустақиллиги ва ҳудудий яхлитлигини ҳурмат этиб, унинг ички ишларига аралашмаган ҳолда тез орада у ерда қон тўкилишининг тугатилишидан манфаатдор эканликларини билдириб, Тожикистон Республикасида тинчлик ва осойишталик ўрнатилади ва тинч бунёдкорлик ишлари бошлаб юборилади деб умид билдирдилар.

Яхши фикрлар айтилди

«МАЛИКА» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасида бир неча тўқимачилик фирмалари раҳбарлари ва етук мутахассислари иштирокида семинар бўлиб ўтди. Семинарда Германиянинг Байер, Леверкузен, Штокгадзен, Крефельд, Тис ва Косфельд фирмалари вакиллари ўзлари тавсия этаётган тўқимачилик саноати учун зарур бўлган дастгоҳлар хусусида тушунтиришлар беришди.

Дипломат муҳандислардан Г. Хетьянс, И. Фигель ва К.-Г. Бёллертслар дастгоҳларнинг технологик жараёни ва моҳияти, ишлаш қуввати ва тайёрлаган маҳсулоти, шунингдек экологик хусусияти тўғрисида маъруза қилишди.

Семинар қизиқарли ва мунозараларга бой бўлган тарзда ўтди.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

◎ Ўзбекистон пахтакорлари ҳосил йиғим-теримини ниҳоясига етказмоқдалар. Бугунгача қабул пунктларига 4,1 миллион тонна «оқ олтин» етказиб берилди.

◎ Сурхондарё ва Хоразм вилоятлари фаолларининг йиғилишларида Ўзбекистон Республикаси янги таҳрирдаги Конституцияси лойиҳаси муҳокама этилди.

◎ Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Абдулҳошим Муталов Европа тиклаш ва тараққиёт банки президенти Жак Атталини қабул қилди. Жак Аттали Бухоро, Самарқанд ва Хива шаҳарларида бўлиб, бу ерлардаги тарихий ёдгорликлар билан танишди. У Урганчдан юрти — Францияга учиб кетди.

◎ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ҳузуридаги Ўзбекистон Республикасининг янги мадҳиясини тайёрлаш ишчи гуруҳи уч асарни Олий Кенгашнинг навбатдаги сессияси муҳокамаси учун тавсия қилишга қарор қилди. Бу Абдулла Орипов сўзи, Бахтиёр Алиев мусиқаси; Мирпўлат Мирзо сўзи, Рустам Абдуллаев мусиқаси ҳамда Абдулла Орипов сўзи, Мутал Бурҳонов мусиқасига мансуб асарлардир. Ушбу асарлар «Халқ сўзи» газетасининг 28 ноябрь сонида чоп этилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

◎ Тожикистон Олий Кенгашининг Хўжандда давом этаётган сессиясида бу мамлакатда президентлик бошқарувини бекор қилишга қарор қилинди. Эндиликда Тожикистон парламент республикаси бўлади. Сессия республика Вазирлар Кенгашига қўшимча ваколатлар беришга ҳам қарор қилди. Бош вазир Абдумалик Абдуллажонов Тожикистон Вазирлар Кенгашининг раиси бўлди.

◎ Генерал Руслан Аушев Ингушистон Республикаси муваққат маъмуриятининг раҳбари этиб тайинланди.

◎ Қозоғистонда дори-дармонлар ва тиббий асбоб-анжомлар учун эркин чакана нархлар жорий этилди. Айни пайтда республика Вазирлар маҳкамасининг қарори билан аҳолининг муайян гуруҳларига дори-дармонлар врачлар рецепти бўйича бепул ёки имтиёзли нархларда сотилади.

ХОРИЖДА

◎ Венесуэлада бу йил иккинчи бор ҳарбий тўнтаришга уриниш бўлди. Аммо бир гуруҳ ҳарбийларнинг бу уринишлари ҳам муваффақиятсизликка учради. Ҳарбий тўнтаришга уриниш пайтидаги тўқнашувларда 50 га яқин киши ҳалок бўлганлиги хабар қилинади.

◎ Анголада мамлакат ҳукумати ва мухолифиятдаги УНИТА етакчи ташкилоти делегациялари зудлик билан тўла-тўкис ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги битимни имзоладилар.

◎ Бундан буён Буюк Британия қироличаси Елизавета II ҳам барча фуқаролар қатори солиқ тўлайдиган бўлди. Қироличанинг мол-мулки 7 миллиард фунт-стерлинг, деб баҳоланмоқда. Демак у йилига камида 10 миллион фунт-стерлинг даромад солиғи тўлаши керак бўлади.

◎ Ҳокимиятдан четлаштирилган Грузиянинг собиқ Президенти Звиад Гамсахурдиа Хельсинкида журналистлар билан учрашувда ҳокимиятга қайтиш ниятида эканлигини маълум қилди. Унинг фикрича, Грузия давлатининг ҳозирги раиси Эдуард Шеварднадзе халқаро фитна оқибатида унинг ўрнига ҳокимият тепасига келган.

◎ Америка Қўшма Штатлари Ҳарбий-Денгиз кучларининг бир гуруҳ кемалари Сомали қирғоқлари томон йўл олди. 2,5 минг денгиз пиёдачи бўлган бу кемалар ёрдамида Сомалига жаҳон ҳокимияти томонидан кўрсатилаётган инсонпарварлик ёрдамини очарчилик ғоят авж олган жойларга етказиб берилишини таъминлаш кўзда тутиляпти.

◎ Австрия пойтахти Венанинг тарихий марказидаги Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича кенгаш мажлислари бўлиб ўтган Хофбург қирол саройиға ўт кетди. Саройнинг Австрия Президенти қароргоҳи ва миллий кутубхона қисми ёниб кетди.

УСТИВОР СОҲАЛАРГА ЭЪТИБОР

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасида чет эл сармоясини жумҳуриятимиз иқтисодиётига жалб этиш инвестиция дастурини шакллантириш ва амалга ошириш чора-тадбирларига бағишланган йиғилиш бўлди. Унда республика вазирликлари, идоралари, концерн ва уюшмаларининг раҳбарлари иштирок этдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов сўзга чиқди. Мақсадимиз келгусида халқнинг турмуш даражасини ошириш экан, деди у, иқтисодий сиёсатни олиб боришда қайси тармоқларга кўпроқ эътибор қаратиш кераклигини яхши билиб олишимиз зарур. Табиийки, ҳамма тармоқларнинг бирйўла баб-баравар ривожланиши қийин. Бугунги вазият иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда давлат таъсирини сақлаб қолишни тақозо этади. Эҳтиёжманд оилаларни ижтимоий ҳимоя қилиш айниқса катта аҳамиятга эга. «Шоқ терапияси» бизга тўғри келмайди. У жиловни буткул қўйиб юбориш йўли билан қисқа муддатда бозор иқтисодиётига ўтиб олиш мумкинлигини кўзда тутади. Ваҳоланки, Буюк Британия, АҚШ сингари бозор иқтисодиёти тўла шаклланган давлатлар ҳам бунга узоқ муддатда эришган. Биз бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш тарафдоримиз.

Президент келаси йил режалари ҳақида гапирар экан, бюджет маблағлари ва чет эл сармоясининг асосий қисмини истиқболли соҳаларга сарфлаш зарурлигига эътиборни қаратди. Дастлаб фойдали соҳаларни ривожлантириш даркор. Баъзи бировлар ҳали ҳам эскича қолипдаги фикрлашдан нари ўтолмаяптилар. Давлат ҳимоясига умид қилиб, мустақил равишда бирон ишга қўл уролмаётган раҳбарлар йўқ эмас. Собиқ Иттифоқ даврида Ўзбекистон марказнинг йирик хомашё манбаига айлантириб қўйилган эди, эндиликда бундай йўналишда ривожланиш мумкин эмас. Ўзбекистон Президенти алоҳида таъкидлаб айтдики, маҳсулотларимиз жаҳон бозорига чиқмас экан, чет эл буюмлари билан рақобат қила олмас экан, ишимиз олға силжимайди. Маълумки, бизда ер ости бойликлари, жумладан, қимматбаҳо ва рангли металлар, табиий газ, нефть ва бошқа қазилмалар оз эмас. Аммо Ўзбекистон иқтисодиётининг асосий тармоғи — қишлоқ хўжалиги бўлиб қолаверади. Биз келгусида ҳам айни шу тармоққа алоҳида эътибор берамиз. Бунда енгил саноатнинг асос тармоқларини ривожлантириш муҳим аҳамият касб этмоқда. Четга чиқариладиган буюмлар рўйхати тез фурсатда тузиб олиниши лозим. Ана шу йўллар билангина мақсадимизга эриша оламиз.

Йиғилишда республика Бош вазири А. Муталов, республика Вазирлар Маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, республика Президенти ҳузуридаги Давлат котиби Р. Ражабов ва Бош вазир ўринбосарлари қатнашдилар.

(ЎзА).

* Уй-жойларни хусусийлаштириш

ШАҲАРЛИКЛАРГА ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР

Тошкент шаҳрида давлат уй-жой фондини хусусийлаштириш давом этмоқда. Мухбиримиз Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамаси коммунал мулк ва хусусийлаштириш бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Н. И. Емельянов билан ушбу жараённинг хусусиятлари ҳақида суҳбатлашди.

— 1992 йил 23 ноябрда Республика ҳукумати Тошкент шаҳрида давлат уй-жой фондини хусусийлаштиришни жадаллаштириш юзасидан қўшимча чоралар тўғрисида қарор қабул қилди. Бу қарорнинг моҳияти нимадан иборат?

— Биринчидан, Республика ҳукумати Улуғ Ватан уруши, меҳнат жабҳаси қатнашчилари, фашист концлагерларининг собиқ маҳбуслари, Ленинград қамалида бўлганларга уй-жойларини бепул хусусийлаштириш имтиёзини берди.

Иккинчидан, Тошкент шаҳри аҳолисига пул товони тўланмасдан бузилган хусусий уйлари учун давлат томонидан берилган квартираларини хусусий мулк сифатида бепул расмийлаштиришга қарор қилинди. Бизнинг ҳисоб-китобларга кўра Тошкентда ана шундай 30 мингдан кўпроқ оила бор.

— Умуман олганда шаҳарда имтиёзли асосларда ҳаммаси бўлиб қанча квартира хусусийлаштирилади?

— Бундай квартиралар 90 мингтага яқин. Республика ҳукумати, шунингдек 1989—1991 йилларда шахсий уй-жойлари бузилганлиги сабабли давлат квартираси (алоҳида уй, коттежлар)ни 1992 йилда олган ёки олаётган фуқаролар уй-жойларини хусусийлаштиришда имтиёзли ҳуқуққа (1991 йил нархлари бўйича) эга бўлдилар. Лекин буни тасдиқлайдиган ҳужжатлар тақдим қилиниши лозим.

Қурилиш таннархи сезиларли даражада қимматлашиб кетганлиги муносабати билан 1992 йилда фойдаланишга топширилган уйлардаги квартираларни (алоҳида уйлар, коттежларни) хусусийлаштиришда биринчи бадал тўлаш миқдори бу қийматнинг 10 фоизи миқдорида қилиб белгиланди. Бундай уй-жой қийматини 20 йил миқдорида тўлаш белгилаб қўйилди.

Агар 1992 йилда қурилган уйлардаги квартираларнинг қиймати бир йўла тўланадиган бўлса, фуқароларга уй-жой қийматининг 20 фоизи чегириб ташланадиган бўлди. Лекин бунинг учун уй-жой эгалари квартираларини 1993 йилнинг 1 январигача хусусийлаштиришлари керак.

1993 йилнинг 1 январигача ўз уй-жойларини хусусийлаштирган Тошкент шаҳрининг аҳолиси икки йил муддатга иморат солиғидан ҳам озод қилинадилар.

— Нима учун 1993 йилнинг 1 январигача деяпсиз?

— Чунки бу муддатдан сўнг уй-жойлар хусусийлаштирилаётганда квартираларнинг қиймати ҳозирги бозор нархларида белгиланади. Бугунги кунда ўз квартираларини хусусийлаштираётган шаҳарликлар 10—20 минг сўм атрофида пул тўламоқдалар. Очиғини айтадиган бўлсак, бу бир рамзий нарх. Чунки рангли телевизорнинг ўзи бундан бир неча баробар қиммат туради. Қурувчиларнинг ҳисоб-китобларига қараганда ҳозир квартираларнинг 1 квадрат метр майдони 12—13 минг сўмга тушаётган экан. Ана шундан келиб чиққан ҳолда 1993 йилда квартираларнинг бозор нархи қанча бўлишини ҳисоблаб чиқиш мушкул эмас.

— Шундай бўлса ҳам квартираларини сотиб олишга қурби етмайдиган ёлғиз меҳнатга лаёқатсиз қари кишилар ҳам бор-ку!

— Шунинг учун Республика ҳукуматининг юқорида зикр этилган қарорида Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамасига Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва Давлат мулк комитети билан келишилган ҳолда ўз квартираларини сотиб олишга ёки ижара шартларига ўтишга қурби келмайдиган ёлғиз меҳнатга лаёқатсиз қарияларнинг ҳозир яшаб турган квартираларини бундан сўнг сақлаш ва фойдаланиш тартибини ишлаб чиқиш вазифаси топширилди.

— Таҳририятимизга келаётган хатларда ҳамшаҳарларимиз уларнинг квартиралари қиймати ҳалигача аниқланмаганлигидан шикоят қилганлар.

— Шаҳар лойиҳа институтлари давлат уй-жой фонди квартиралари қийматини аниқлаш ишини амалда ниҳоясига етказдилар. Шунинг учун фуқаролар ўз квартиралари қийматини тўлаш учун уй-жойлардан фойдаланиш ташкилотларига мурожаат қилишлари керак. Шуни яна бир карра эслатиб қўймоқчиманки, эгаллаб турилган уй-жой қиймати бир йўла тўланган тақдирда бу қийматнинг 10 фоизи, ярми тўланган тақдирда эса 5 фоизи чегириб ташланади.

Имкониятдан фойдаланиб ширкат квартираларининг эгаларига улар ҳам ўз уй-жойларини хусусийлаштириш тўғрисида ҳужжатларни расмийлаштиришлари зарурлигини айтмоқчиман. Амалда улар ҳозирнинг ўзида уй-жойларининг эгалари ҳисобланадилар. Аммо буни ҳужжатлаштириб қўйиш керак.

Уй-жойларни хусусийлаштириш асосий қоидалари ҳамда бунинг учун ҳукумат томонидан яратилаётган имтиёзлар тўғрисида аҳолини хабардор қилиб туришда сизларнинг ёрдамингиздан ҳам умидвормиз. Уй-жойларни хусусийлаштириш оммавий ахборот воситаларининг доимий мавзуси бўлиб қолишига ният қиламиз.

Суҳбатдош Эркин МАДИЕРОВ.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҲУЗУРИДАГИ АДАБИЕТ, САНЪАТ ВА МЕЪМОРЧИЛИК СОҲАСИДА УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ ҚУМИТАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасида Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофотлари Қўмитаси 1993 йилги Ҳамза номли Давлат мукофотини олиш учун танловга қуйидаги номзодлар тақдим этилганини маълум қилади:

АДАБИЕТ СОҲАСИДА

1. **Саъдулла СИЕЕВ** — «Мажнунтолнинг навдаси» насрий китоби.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси томонидан тақдим этилган.

2. **Азим СУЮН** — «Куйганим — суйганим» шеърий тўплами.

Ўзбекистон Ёзувчилари уюшмаси томонидан тақдим этилган.

3. **Тўлан НИЗОМ** — «Муқаддас руҳ» шеърий китоби.

Ўзбекистон Ёзувчилари уюшмаси ва Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги томонидан тақдим этилган.

ЖУРНАЛИСТИКА СОҲАСИДА

1. **Абдурашид НУРМУРОДОВ** — «Қонли йўргаклар» китоби.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ёшлар сиёсатига доир Қўмитаси ва Ўзбекистон жумҳурияти Афғон фахрийлари иттифоқи томонидан тақдим этилган.

ТЕАТР СОҲАСИДА

1. **Шуҳрат РИЗАЕВ** — драматург, **Афзал РАФИҚОВ, Элёр НОСИРОВ, Ҳожиакбар НУРМАТОВ, Ҳошим АРСЛОНОВ, Муножот ТЕШАБОЕВА** — бош роллар ижрочилари. Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбек Давлат драма театри саҳнасида қўйилган «Искандар» спектакли.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги томонидан тақдим этилган.

2. **Тўра МИРЗО** — драматург, **Баҳодир НАЗАРОВ** — саҳналаштирувчи режиссёр, **Садриддин САЛИМОВ** — бош рассом, **Омон БЕГАНЧИЕВ, Ҳусан АМИРҚУЛОВ** — Амир Темур роли ижрочилари, **Лола ХОЛИҚОВА** — Бибихоним роли ижрочиси.

Муллатўйчи Тошмуҳамедов номидаги Қашқадарё вилояти театри саҳнасида қўйилган «Амир Темур» спектакли.

Қашқадарё вилояти Маданият ишлари бошқармаси ва Қарши шаҳар тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси томонидан тақдим этилган.

МЕЪМОРЧИЛИК СОҲАСИДА

1. **ХУЖАЕВ Асадулла Ашрабович** (раҳматлик) — меъморчилик-қурилиш комплекси раҳбари, **РОЗАНОВ Евгений Григорьевич** — муаллиф ва муаллифлар гуруҳи раҳбари, **ТУРСУНОВ Фарҳод Юсупбоевич** — муаллиф, **ҲАБИБУЛЛАЕВ Мухтор** — қурувчи, **НАЗАРОВ Музаффар Нуритдинович** — Меъморчилик Комплекси қурилишининг бадиий-технологик жиҳозлаш ва уйидан фойдаланиш ишлари мутасаддиси.

Тошкентдаги Халқлар дўстлиги саройи меъморчилик комплекси.

Ўзбекистон Меъморлар уюшмаси томонидан тақдим этилган.

Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасида Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофотлари Қўмитаси 1993 йилги Ҳамза номли Давлат мукофотига тақдим этилган асарлар рўйхатини кенг жамоатчилик муҳокамасига қўймоқда. Бундан мақсад, мазкур асарлар ҳақида матбуотда, телекўрсатув ва радио эшиттириш орқали, шунингдек жамоатчилик вакиллари, мутахассислар, китобхонлар ва томошабинларнинг холис ва ҳаққоний фикрларидан хабардор бўлиш ва уларни ҳисобга олишдир. 1993 йилги Ҳамза мукофотлари сони аввалги йиллардагидек олтита эмас, балки учта эканлиги албатта инобатга олиниши зарур. Айни пайтда, қуруқ мақтовлар эмас, балки асарнинг ижобий ёки салбий жиҳатларини ҳалоллик билан кўрсатиб берган адолатли фикрларгина умумий ишимизга ёрдам бериши мумкин.

Шунинг учун ҳам Қўмита муҳокама этиш ва асарни баҳолаш хайрихоҳлик ва юксак талабчанлик руҳида олиб борилади, деб умид қилади. Муҳокамада қатнашадиган барча ташкилот, жамоа вакиллари, мутахассислар, адабиёт ва санъатимиз мухлислари ҳамда бошқа ўртоқларга бу муҳим ва олийжаноб ишга қўшажак ҳиссалари учун олдиндан миннатдорчилик билдирамиз.

Ўз таклиф ва мулоҳазаларингизни Қўмита номига қуйидаги манзилга юборишингизни сўраймиз: Тошкент шаҳри — 700003, Туроб Тўла кўчаси, 1, 217-хона; тел. 45-72-46, 45-75-25.

* «02» хабар беради

ЖИНОЯТНИ ЖИЛОВЛАШ ЙЎЛИДА

Шаҳарда давом этаётган «Комплекс» деб аталувчи операциянинг оператив тадбирларини ўтказиш чоғида 26 ноябрь ва 27 ноябрь кунларида ҳам қатор ҳуқуқ бузишлари рўйхатга олинди. Жумладан, 26 ноябрь куни 56 жиноий кўринишлари рўйхатга олинди. Шулардан 46 таси «иссиғида» очиб ташланди. Жиноятни содир этганлардан 34 киши қўлга туширилди. 27 ноябрь куни эса 62 жиноят рўй берганлиги рўйхатга олинди, шулардан 50 таси очиб ташланди. Шу икки кун мобайнида 263 киши тиббий хушёрхонага тушди. Қонундан ташқари сақланаётган 23 та ўқ отиш қуроли тортиб олинди. 7544 та автотранспорт текширувдан ўтказилди. 57 ҳайдовчининг кайф ҳолда эканлиги аниқланди. Қидирувда бўлган 7 жиноятчи қўлга олинди...

◎ 26 ноябрь тунда Миробод районидаги Будённий кўчасида номаълум кимсалар гаражни бузиб кириб мотоциклни ўғирлаганлар. «Иссиғида» кўрилган чора-тадбирлар туфайли ҳамда Миробод район ички ишлар бошқармаси милиция ходимларининг саъй-ҳаракатлари билан ана шу ўғирликни содир этганлар аниқланди ва ҳеч қаерда ишламайдиган ва ўқимайдиган икки ёш йигит қўлга туширилди.

◎ 26 ноябрь кундузи 23 ёшли радиомонтер Измайлов кўчасидаги муҳандис-технологнинг хонадонига балкон орқали кириб уйдан магнитофон, икки жуфт пойабзал, бош кийимни ўғирлаган. Уйдан чиқаётган пайтда Мирзо Улуғбек район ички ишлар бошқармаси участка инспектори Мамедов томонидан қўлга олинган.

◎ 27 ноябрь кундузи Высоковольт даҳасида ўқув ишлаб чиқариш комбинати ёнида номаълум кимса жисмоний куч ишлатиш таҳдиди билан юқорида кўрсатиб ўтилган комбинат ўқувчисидан 1500 сўмни тортиб олган. Мирзо Улуғбек район ички ишлар бошқармаси милиция ходимларининг кўрган чора-тадбирлари туфайли юқорида айтиб ўтилган ўқув муассасаси бухгалтерлар курсининг ўқувчиси ушланди.

◎ 27 ноябрь кечаси Юнусобод даҳасидаги уйнинг йўлагидан номаълум кимсалар кажавали мотоциклни олиб қочганлар. Кўрилган чора-тадбирлар туфайли Уста Ширин кўчасида ана шу ишни содир этган «Интер-Сервис» кичик корхонасининг ишчиси ва шаҳардаги ўрта мактаблардан бирининг 11-синф ўқувчиси ҳамда ҳеч қаерда ишламайдиган ва ўқимайдиган ўсмир қўлга олинди.

◎ 27 ноябрь кечки пайт ҳеч қаерда ишламайдиган бир аёл Висол кўчасидаги ўз жазманининг уйига меҳмонга борган пайтида кайфи ошгач жанжал чиқариб, ошхона пичоғи билан жазманининг кўкрак қафасига пичоқ урган. У Тошкент Давлат тиббиёт институти касалхонасига олиб келинаётган пайтда ҳаётдан кўз юмган.

◎ 27 ноябрь кечаси шаҳар Ички ишлар бошқармаси жиноий-қидирув бўлимининг ходимлари томонидан тадбирлар ўтказилаётган пайтда ўзбек-грек «Агрофур» қўшма корхонаси ҳайдовчиси ВАЗ—2107 автомашинасида ушланган. Ҳайдовчидан наша тортиб олинган, автомобиль салонида саккизта патрони билан «ПМ» тўппончаси ва найза пичоқ бўлган.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бошқармасининг матбуот гуруҳи.

** ХДП: халқ орасида*

ИНОҚЛИК БОР ЖОЙДА

КЕЙИНГИ пайтларда Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши котиблари ҳамда Марказий Кенгаш Сиёсий ижроия комитети аъзоларининг меҳнат жамоалари, маҳаллалар аҳли ва барча фуқаролар орасида бўлиши, улар билан ошкора мулоқот ўтказиши анъанага айланмоқда. Бу учрашувларда одамлар ўзларини қийнаётган саволларга жавоб олиш билан бирга, Халқ демократик партиясининг нуфузини тобора чуқурроқ англамоқдалар.

Яқинда ана шундай ибратли тадбир, яъни Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши Сиёсий ижроия комитети аъзоси, Тошкент шаҳар кенгашининг биринчи котиби Ҳотам Абдураимов билан Чилонзор районидаги Катта Қозиробод маҳалласи аҳлининг учрашуви бўлиб ўтди.

Ошкора суҳбат тарзида ўтказилган мазкур учрашувда шаҳар кенгашининг биринчи котиби тўпланганларга республикамиздаги ҳозирги ижтимоий-сиёсий вазиятнинг баъзи хусусиятлари ҳамда Ўзбекистон ХДПси ташкилотлари ва кенгашларининг шу кунлардаги долзарб вазифалари ҳақида гапирди.

— Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги аъзолари ўртасида [illegible] — деди у, — [illegible] Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатларида турмушнинг қимматлашиб бораётганлигининг гувоҳи бўлмоқдамиз. — Бунинг натижасида республикамизда ҳам иқтисодий танглик чуқурлашмоқда. [illegible]

Республикамиз раҳбарияти, президентимиз ва партиямизнинг раиси Ислом Каримов мамлакатимизда ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштириш учун [illegible]

Иноқлик бор жойда файз-барака бўлади, [illegible]

Учрашувда маҳалла партия ташкилотининг котиби Жамолиддин Асомов партия ташкилотига уюшган 123 нафар ХДП аъзоларининг Президент ва республика ҳукумати кўрсатмаларини амалга ошириш жараёнидаги фаолияти тўғрисида гапирди.

— Партия аъзоларининг 36 нафари маҳаллада яшовчи тўб аҳолидан иборат, — деди у, — қолганлари маҳалламиз ҳудудида жойлашган 18 та корхона ва ташкилотларда ишлашади. [illegible]

Маҳалламиз аҳли ва партия ташкилоти Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» деб номланган асарини [illegible] Шароф Рашидов таваллудининг 75 йиллигига бағишланган [illegible] 1992 йилнинг иккинчи ярмида юзага келган ижтимоий-сиёсий вазиятнинг ўзига хос хусусиятларидан албатта хисобга олди.

Ҳотам Абдураимов маҳалла аҳли ва партия аъзоларининг кўпгина саволларига жавоб берди. Учрашувда Ўзбекистон ХДПси раҳбарияти номидан Катта Қозиробод маҳалласи партия ташкилотига ва маҳалла аҳлига ташаккур билдирилди.

Худойназар ҒОНИБОВ,
Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг Чилонзор районидаги биринчи ҳудудий ташкилоти котиби.

Тошкент сантехника жиҳозлари заводида устоз-шогирдликка катта эътибор берилади. Айни пайтда бунинг натижаси ёмон бўлмаётир. Корхонада малакали ишчилар сони ортиб бораётир.

СУРАТДА: (чапдан) чилангарлар бригадири Зуфар Сулаймонов ўз шогирди пайвандловчи Илёс Ризаевнинг ишини кўздан кечирмоқда.

Усмон Усмонов сурати.

** Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт*

МЕҲНАТ ҚИЛГАН ҲУЗУР КЎРАДИ

«ТОШКЕНТ трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида хом ашёларни сақлаш ва қайта ишлов беришга мўлжалланган иккита цехи мавжуд. Улардан бири 35-цех, иккинчиси эса 23-цехдир. Яқиндан бошлаб бу икки жамоа бирга қўшилиб, 23-цех сифатида иш юритмоқда. Эндиликда эса бирга қўшилган бу цехлар катта жамоани ташкил этади. Цех қошида бир нечта омборхоналар мавжуд. Собиқ Иттифоқнинг барча ҳудудларидан олиб келинаётган ҳар хил турдаги хом ашёлар ва эҳтиёт қисмлар ана шу цех омборхоналарига туширилади ва сақланади.

Цех корхонанинг барча истеъмолчи цехларини материаллар билан таъминлайди. Шундай экан, ана шу цехдаги ишлар билан, яъни уларда туғилаётган қийинчиликлар, муаммолар билан қизиқдик.

Цех қошида оддий болтадан тортиб, токли двигателлар сақланадиган 18 та омборхона мавжуд. Корхона собиқ Иттифоқ ҳудудидаги барча республикалар, яъни бугунги кундаги Мустақил Давлатлар билан яқиндан иқтисодий алоқаларни ривожлантирмоқда. Масалан, Владимир трактор заводидан двигатель Литописдан таъминловчи эҳтиёт қисмлар, Киевдан электр қисмлари, Магнитогорскдан тунукалар, Кайдансқдан учбурчак темирлар, Днепропетровскдан айлана деталлар ва бошқалар олиб келинади.

Бугунги кунга келиб ана шу жойлардан олиб келинаётган хом ашё ҳамда эҳтиёт қисмлар кескин камайди. Бирлашманинг ана шу ҳудудлардаги корхоналар билан тузган шартномалари аста-секин ўз кучини йўқотаётир. Бирлашманинг ишчи ва ходимларини ана шу ҳудуддаги корхоналарга ишлаш учун юбориб, улар ишлаб чиқарган маҳсулотнигина олмоқда. Акс ҳолда бирлашма ҳеч қандай хом ашё ёки эҳтиёт қисмлар ололмайди.

Илгарилари шартнома бир йилга ва ундан ҳам кўпроқ муддатга икки корхона ўртасида тузилар эди. Шунга мувофиқ олинадиган маҳсулотнинг сони ва баҳоси кўрсатилар эдида, ҳеч қандай қийинчиликларсиз бир корхона иккинчи корхонадан шартнома асосида маҳсулот олаверар эди. Бундан ташқари, шартномада аниқ муддат кўрсатилар эди. Масалан, Владимир трактор заводи биринчи чоракда 2000 та двигатель, бир ой ичида 500 двигатель ва ҳоказо деб шартномада кўрсатилар эди. Ҳозирда эса аҳвол шунчалик оғирлашдики, бир корхона иккинчи бир корхонага пул ўтказиб, бу ҳақда телетайп орқали алоқа ўрнатсалар ҳам маҳсулотни ололмайди.

Бирлашма ана шундай иқтисодий ҳолатлардан бугунги кунда катта зарар кўрмоқда. Айни пайтда Киев шаҳрига жўнатилган ходимлар таъминловчи эҳтиёт қисмларни олиб келолмаяптилар. Ваҳоланки, ана шу материаллар вагон ва самолётларга ортилиб, тайёр турибди.

Транспорт масаласи ҳақиқатан ҳам бугунги кунда жуда қийин, ечимини топа олмаётган масалалардан ҳисобланмоқда. Айниқса, бу темир йўл транспортида ва авиацияда ўз аксини топмоқда. Транспорт харажатларининг нархи жуда юқори. Бу бугунги кундаги оғир иқтисодий шароитда корхонани қийнаб қўймоқда. Кўраётган зарарлар асосан ишчи ва хизматчиларнинг зиммасига тушмоқда. Мисол учун ҳозир корхонада ишлаб чиқарилаётган тракторларнинг катта ғилдираклари учун 1400 та шина олиб келинишини кутаяпти. Чунки ана шу камеранинг йўқлигидан корхонанинг 19-цехидан тўлиқ йиғилмаган тракторлар ишлаб чиқарилмоқда. Шуни айтиб ўтиш ўринлики, жамоада тўлиқ йиғилмаган тракторлар сони бугунги кунга келиб 700—800 тани ташкил этмоқда. Улар цехнинг тракторлар майдончасида ачинарли аҳволда турибди.

Биз юқорида корхонанинг Россия, Украина, Беларусь, Литва ва бошқа ҳудудлардаги корхоналар билан иқтисодий алоқалари тўғрисида гапирдик. Булардан ташқари корхона Ўрта Осиё республикалари билан ҳам иқтисодий алоқа қилади. Бу бугунги кунда кенг кўламда олиб борилмоқда. Масалан, Тожикистон, Туркманистон ва бошқа республикалар шулар жумласидандир. Улар билан қилинаётган иқтисодий алоқалар маълум бир шартнома асосида эмас, балки маҳсулотга маҳсулот айирбошлаш эвазига амалга оширилмоқда. Масалан, корхона Тожикистоннинг Хўжанд шаҳридан резина маҳсулотларини олади-да, бу маҳсулотларнинг ўрнига ўзида ишлаб чиқарилган бирор бир маҳсулотни беради.

Иқтисодий алоқалар Ўзбекистондаги корхоналар, фабрикалар ўртасида ҳам олиб борилаётир. Хусусан корхона «Ташсельмаш», «Ўзбекхлопкомаш», Тошкент мотор корхонаси, Ангрендаги корхоналар, Андижон тиркамалар корхонаси ва бошқалар билан шундай маҳсулот алмашиш орқали иқтисодий алоқа ўрнатган.

Корхонага барча ҳудудлардан, хоҳ у Россиядан, хоҳ у Украинадан, хоҳ бошқа жойдан бўлсин олиб келинаётган маҳсулотларнинг, ашёлар ҳамда эҳтиёт қисмларнинг сони 70 фоизга қисқарган. Чунки бирлашма миқёсида трактор ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш режа бўйича қисқартирилган.

Ҳа, корхонанинг иқтисодий аҳволи оғир. Бу ўз ўрнида ишчи ва ходимларнинг ижтимоий аҳволига тўғридан-тўғри таъсир кўрсатади. Шу боисдан корхона раҳбарияти ишчиларни иш ҳақи билан таъминлаш ва меҳнат шароитларини яхшилаш борасида, касаба комитети эса уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялашда қўлидан келган барча ишларни амалга оширмоқда. Бугунги кун нуқтаи назаридан келиб чиқиб корхона ишчиларидан фақат бир нарса талаб этилади, у ҳам бўлса эртанги куннинг яхши бўлишига ишонган ҳолда тинимсиз меҳнат қилишдир. Ҳар қандай роҳатли кун бугун қилган меҳнат билан белгиланади. «Меҳнат — меҳнатнинг таги роҳат» деб бекорга айтмаган доно халқимиз.

Толиб НУРМУҲАМЕДОВ.

Мактабнинг қаҳрамон фарзандлари

ҲАРБИЙ ватанпарварлик, байналмилал тарбия борасида шаҳримизнинг қатор мактаблари сингари Мирзо Улуғбек районидаги 211-умумтаълим мактаби директори В. Попованинг хизматлари мақтовга сазовордир. Мактабнинг ҳарбий таълим ўқитувчиси, байналмилалчи ва заҳирадаги жангчи, подполковник Юрий Михайлов мазкур мактабда 10 йилдан буён ишлаётган бўлса ҳам қисқа давр ичида ҳарбий таълимнинг юқори савияда ўтишини таъминлай билди. Шахсан Юрий Алексеевичнинг ташаббуси билан мактабнинг 3-қаватидаги кенг йўлагида гвардия сержантлари, Афғонистон урушида қатнашган Сергей Хайруллин, Глеб Кузьмин ва ефрейтор Александр Перекрестлар ўқиган синфлар ёнгинасида барпо этилган хотира бурчаги дид билан жиҳозланган. Деворда гвардия сержантлари Глеб Кузьмин, ефрейтор Александр Перекрест, оддий жангчи Сергей Хайруллинларнинг Қизил Юлдуз ордени ва Афғонистондаги хизматлари учун берилган медаллари осиғлиқ турибди. Кийим-кечаклари, портретлар пойига анвойи гуллар қўйилган.

Ёдгорлик пойидаги анвойи гулларга назар ташлар эканман, турғунлик даври хатоси билан бевақт ёруғ дунёдан кетган ёшларимиз шу мактабда, ушбу синфда ўқиб юрган Александр, Глеб, Сергейлар қўлларини кўксига қўйиб ўзбекчасига саломлашгани хотирамга тушди. Алланарса томоғимга тиқилгандай бўлди. Эркак кишининг ҳўнграб йиғлаши, аёллар, айниқса, марҳумлар ота-оналари кўзидан беихтиёр думалаб тушаётган кўз ёшларини кўриб йиғламай бўладими?!

Турсун АЗЛАРХОНОВ.

** Бизни ўйлантираётган муаммолар*

ИСТИРОҲАТ БОҒЛАРИДАГИ ЖУМБОҚЛАР

ШАҲРИМИЗнинг кўркига кўрк қўшиб турувчи истироҳат боғлари энг сўлим, гавжум ва шу билан бирга энг осойишта масканлардан ҳисобланади. Бу жойларда минглаб ҳамшаҳарларимиз дам олиб ҳордиқ чиқарадилар. Пойтахтимизни бундай сўлим гўшаларсиз тасаввур қилиб бўлмайди.

Бозор иқтисодиёти табиийки, истироҳат боғларига ҳам ўз таъсирини ўтказмасдан қолмади. Шу туфайли турли қийинчиликлар келиб чиқмоқда. Шунга қарамай, айни пайтда шаҳримизда 16 та маданият ва истироҳат боғлари фаолият кўрсатяпти. Мана икки йилдирки, хўжалик ҳисобида иш юритилаяпти.

Кейинги пайтда боғлар иқтисодий жиҳатдан таназзулга юз тутди. Бир сўз билан айтганда ўзини-ўзи маблағ билан таъминлай олмаяпти. Иш ўринлари маълум даражада қисқартирилган. Лекин бу билан аҳвол яхшиланмаяпти. Келаётган даромад боғларни ободонлаштириш у ёқда турсин, ишчиларга маош тўлашга ҳам етмайди. Боғларга асосий маблағ турли хил аттракционлар эвазига келади. Ҳозир кўпгина боғлардаги аттракционлар муддати кўрсатилгандан икки марта ўтиб кетган. «Меҳржон», Тельман, Улуғбек номидаги истироҳат боғларида 50—60-йилларнинг жиҳозлари ҳали ҳам мавжуд. Уларнинг кўпчилиги фойдаланишга яроқсиз бўлиб қолган. Истироҳат боғларини аттракцион ўйинларисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Аксига олиб улар жуда қиммат. Айтишларича, битта аттракцион 1,5 миллион сўмдан 3 миллион сўмгача турар экан.

Собиқ Иттифоқ даврида бу жиҳозлар Харьков, Санкт-Петербург шаҳарларидан олинарди. Эндиликда заводлар металлга алмаштиришни таклиф этмоқда. Истироҳат боғлари металлни қаердан ҳам оларди? Ўз-ўзидан савол туғилади: аттракцион жиҳозларини республикада чиқариш йўлга қўйилса бўлмайдими? Бу борада турли хил фикрлар айтилмоқда. Масалан, Тошкент шаҳар маданият бош бошқармасидаги мутасадди ўртоқларнинг фикрича, биздаги корхоналар аттракцион ишлаб чиқаролмайди. Бунинг учун махсус фабрикалар бўлиши керак. Масалан, Тошкент трактор заводига «Ўйинчоқлар шаҳарчаси» ясаб бериш буюртма берилган. Лекин бу ерда тайёрланган маҳсулотнинг сифати айтарли талабга жавоб бермайди.

Мулоҳаза учун қуйидаги далилни эътиборингизга ҳавола этмоқчимиз. Тельман номли истироҳат боғида ракета кўринишидаги аттракцион ишдан чиқиб қолган эди. У оққушга алмаштирилди. Бу жуда осон кечди. Ракета ўрнига Тошкент трактор заводи ишлаб чиққан (ер кавлайдиган тракторларга ўхшаган) чўмичлар ўрнатилди. Ўзига хос янги аттракцион ҳосил бўлди. Диққат билан разм солинса аттракционлар технологияси унча мураккаб эмас. Уларни ўзимизда ишлаб чиқарса бўлади. Масалан, Тошкент трактор заводи занжирли арғимчоқлар, авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси мураккаб аттракционлар, «Средазэлектроаппарат» бирлашмаси эса автомат ўйинчоқлар тайёрлаб бериши мумкин. Бунинг учун ҳохиш бўлса бас. Шаҳар маданият бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Абдурасул Абдуғаниевнинг айтишича, ҳозир Покистон давлати билан шартнома тузилиб, қўшма корхона «Роҳат» кўлини ижарага оладиган бўлди. Бу ерга ажойиб маданий дам олиш маскани қурилади. Келажакда бошқа давлатлар билан ҳам ана шундай шартномалар тузиш кўзда тутилмоқда.

Бу, яхши албатта. Лекин бу билан биз ўзимиздаги мавжуд имкониятларни четлаб ўтишимиз керак эмас. Ҳар ҳолда шаҳримиздаги боғларга шарқ услубидаги аттракционларни ўрнатиш миллийлигимизни сақлайди. Хуллас, бу мавзудаги мунозарада ҳали ҳам бир тўхтамга келингани йўқ.

Истироҳат боғларидаги яна бир муаммо — маблағ масаласидир. Маблағ етишмаслиги оқибатда кўплаб маданий-маиший хизмат турларини ёпиб қўйишга тўғри келмоқда. Бу борада яна Тельман номли истироҳат боғига мурожаат қилсак, бу ердаги «Қизил чиннигул» дастаси тарқатиб юборилди. Чунки, биргина концерт учун боғ маъмурияти санъаткорларга 2 минг сўм пул ўтказиши керак эди. Ваҳоланки, дам олиш кунлари боққа киришга тушадиган маблағнинг ўзи 1,5 минг сўмга ҳам етмайди.

Истироҳат боғларидаги бу йилги тадбирларга кўзланган одамнинг ярми ҳам келмади. Агар аҳвол шу тариқа давом этса, боғлар ҳувиллаб қолиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Ҳозирча бу масканларни юқорида айтиб ўтганимиздек, фақат аттракционлардан тушган маблағ ушлаб турибди. Шу туфайли ҳам «Меҳржон» истироҳат боғи жамоаси янги йил байрамини қандай ташкил этишга ҳайрон.

Яна бир жумбоқ. Истироҳат боғлари ҳудудида фаолият кўрсатаётган турли хил шохобчалар — ошхоналар, музқаймоқ ва яхна ичимликлар билан савдо қиладиган дўконлар шаҳар умумий овқатланиш концерни тасарруфида. Улар жой учун бож тўламайдилар. Агар бу хизмат нуқталари боғларнинг ўзига ижарага берилса аҳвол бирмунча яхшиланиши мумкин. Ёки уларга тушган фойдадан маълум қисми боғ учун ажратилиши ҳам мақсадга мувофиқдир.

Қиш фасли истироҳат боғлари учун таъмирлаш, қайта тиклаш мавсуми. Лекин бундай юмушларни бажариш ҳам ҳозирча муаммо бўлиб турибди. Чунки боғдаги мавжуд жиҳозларни таъмирлаш, бўяш, шунингдек, турли безаш ишлари учун биринчи галда маблағ керак.

Тўғри, ҳозир республикамиз оғир шароитни бошдан кечирмоқда. Иқтисодий тақчиллик бир кун келиб албатта барҳам топади. Лекин қандай шароит бўлмасин, маданиятимиз эътибордан четда қолмаса, деймиз. Чунки маданият — бу энг аввало — маънавиятимиздир.

Назира СОДИҚОВА.

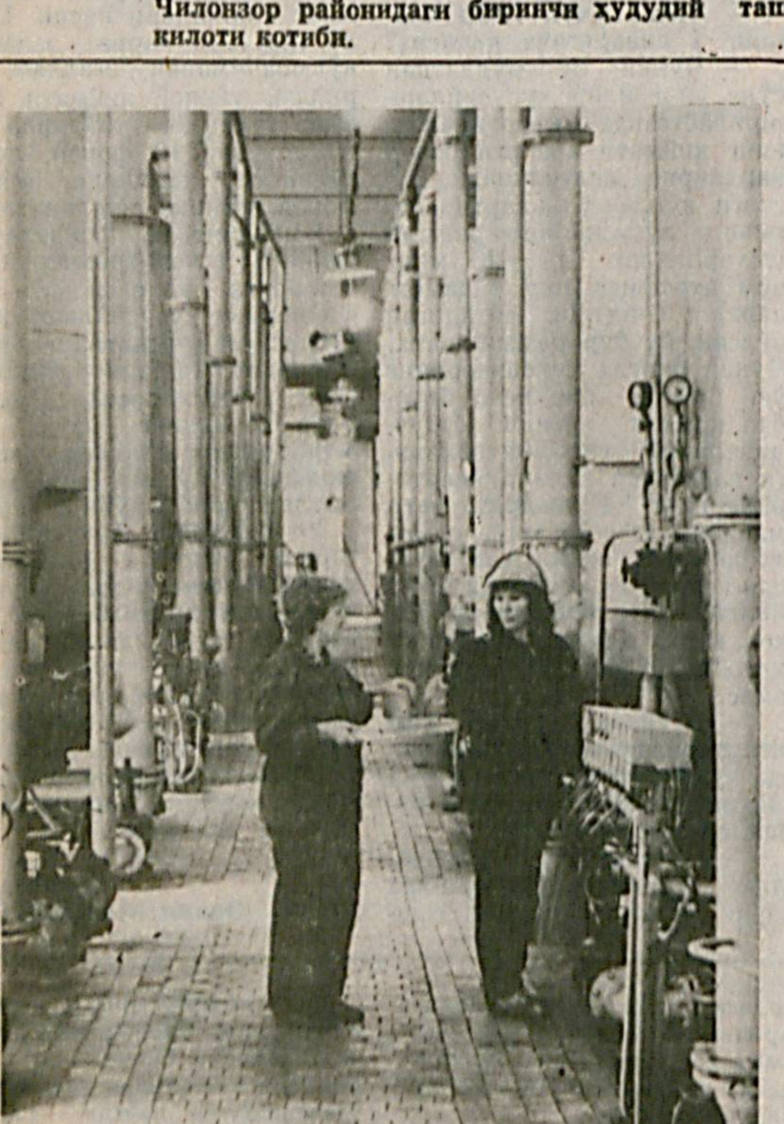

Биз яшаётган хонадонларнинг куз ва қаҳратон қиш фаслида исиши ёки исимаслиги Тошкент иссиқлик ишлаб чиқариш марказига боғлиқ. Айни пайтда корхона ишчи ва хизматчилари баъзи бир қийинчиликларга қарамасдан қишга тайёргарликни кўриб қўйишди.

СУРАТДА: марказнинг кимё лабораториясида.

С. Величкин сурати.

** Минг бир касб*

УЛУҒ НЕЪМАТ УСТАСИ

ИЛГАРИ Зоир ака билан бирон марта ҳам суҳбатлашмаган бўлсак-да у кишининг ҳазил-мутойибага иштиёқманд, самимий, дилкашлигини эшитгандик ва бир марта бўлса ҳам дилдан суҳбатлашмоқни кўнгилга тугиб қўйган эдик.

Гарчи нон харид қилиш учун аввалари ҳам бу ерга тез-тез келиб турган бўлсакда, бу сафар бўлғуси суҳбат ҳаяжониданми ёки таниш манзаранинг таъсириданми алланечук бўлиб кетдик. Бу ўзгариш Зоир акага ҳам урди шекилли, салом-аликдан сўнг анча вақтгача индамасдан, жим қолдилар. Биз ҳам новвойлар таомилига кўра одоб юзасидан уста гап бошласин деб индамадик. У эса мудом сукутда эди. Ниҳоят «Мен ҳам уч йил хамир қориб, нон ёпганман, новвойхонанинг шарт-шароитларини, муҳитини унча-бунча тушунаман, бемалол гапираверинг», деганимдан сўнг сўзламоққа бошладилар.

— Ижарадаги «Тошкент тўқимачилик комбинати» ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг новвойхонасида 1986 йилдан буён ишлайман. Аслида корхонадаги иш фаолиятимни 1972 йилда ип фабрикасининг чойхонасида гумма ёпишдан бошлаганман. 1979 йил шу ердан хизматга кетдим. 1981 йилнинг кеч кузида хизматни ўтаб қайтганимдан сўнг эса иккинчи тўқув фабрикасининг ошхонасига ишга жойлашдим. 1983-86 йиллар Қорақамиш ва Фарҳод бозорлари филиалларининг ошхоналарида ишладим. Кейин учинчи ошхона тасарруфидаги шу новвойхонага келдим.

Ҳар куни 1120 дона нон ёпамиз. Бунга 70 килолик ундан тўрт қопи кетади. Ҳар ҳафтада эса 5600 дона нон ёпамиз.

Ишимизни енгиллатадиган хамир қорадиган мосламамиз бор. Тандирни ҳам энди таъмирлаяпмиз. Шу туфайли ҳозир нонни печда ёпиб турибмиз.

Корхона ҳудудидаги ошхона ва чойхоналарга, 8, 9, 22-ётоқхона буфетларига нон ёпиб берамиз. Бутун ёз фасли давомида ёшлар оромгоҳига ҳар куни 500-600 донадан нон ёпиб бердик.

Энди ёпаётган нонимизнинг нархига келсак, унча қиммат эмас. Бундан ташқари у кўчадаги нонларга қараганда сифатли. Маошимиз ҳам шунга яраша. Ҳеч нарсадан нолимаймиз. Ҳамма нарса етарли.

Шогирдларимдан Маҳаматжон ҳамда Абдуқодиржон ишчан. Нон ёпишнинг ҳаддини олган йигитлар. Ҳар қандай устага ҳам бундай меҳнатсевар шогирдлар топилавермайди.

— Корхона ишчилари тўй, маъракаларга ҳам шу ердан нон олишлари мумкинми? — сўраймиз ундан.

— Албатта мумкин. Тўй, маъракалар, туғилган кунларини нишонлайдиганлар, зиёфат берадиганлар бўладими, келишсин, хоҳласа гўштли, хоҳласа майизли, хоҳласа пиёзли нон ёпиб берамиз.

Афсуски, Зоир ака айтган гаплардан корхонанинг кўпгина ишчилари бехабар. Шу туфайли унинг «мижозлар кам» деганларича бор. Агар аксари ишчиларнинг жуда камчилик қисми асосий ўтиш йўлидаги сменалар алмашаётган пайтда сотиладиган нонлардан харид қилишини айтмасак, кўпчилик кишилар новвойхона қаердалигини ҳам билишмайди. Тўғри, асосий гап новвойхонани билишда эмас. Муҳими ишчиларимиз ва шу оби-нонларни ёпаётган кишиларнинг меҳнатларини қадрласалар, уларнинг покиза қўллари билан яратилаётган энг улуғ неъмат ҳисобланмиш ана шу нонларни эъзозласалар Зоир ака ва унинг шогирдлари учун ҳам бундан ортиқ шараф йўқ.

Мурод ХОЛИЁРОВ.

«Орзу» чарм-атторлик ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмаси цехлари ўзининг тозалиги, кенглиги ва ёруғлиги билан бошқа баъзи бир корхоналардан ажралиб туради. Бу ҳам корхона раҳбариятининг ишчиларга бўлган ғамхўрликларидан биридир.

СУРАТДА: бирлашма 4-цехининг умумий кўриниши.

Андрей Пишненко сурати

Адабиёт ва санъат

«ФЕРУЗ» ГУРУҲИ

СОБИР РАҲИМОВ РАЙОНИДАГИ «Феруз» ашула ва рақс дастаси янги тайёрланган «Янграсин куй» деб номланган концерт дастурини томошабинлар ҳукмига ҳавола этди. Ватан, истиқлол, дўстлик тараннум этилган мазкур дастур Тошкент чинни заводи, Миконд заводи, бош кийимлар фабрикаси ишчилари ҳузурида намойиш этилиб, кўпчиликнинг олқишига сазовор бўлди.

«Феруз» гуруҳи маҳаллалар ва клубларга ҳам ташриф буюриб, кўпчиликни ўз санъатларидан баҳраманд этишни режалаштириб қўйган.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

* *Ҳазинийнинг 125 йиллигига*

«ФАРҒОНАДА ТОНГ ОТДИ, УЙҒОНИНГ, УСТОЗ»

Улуғ Ҳазинийни севмаган ким — Улуғ Ҳазинийни севмаган ким бор! Кўплар қатори мен ҳам уни чин юракдан севаман. Унинг муборак номи болалигимдаёқ хотирамга ўрнашиб қолган. Раҳматлик волидам Тўхтабиби отин кечки пайтларда биз отасиз жужуқларига қишда сандал атрофига ўтқизиб олиб ёзда ўрик тагидаги супага жамлаб китоб ўқиб берардилар. Махсус қутичада сақланадиган «азиз баёзлар» орасида биттасини алоҳида эъзозлар, «Баёзи Ҳазиний» деб уни катта эътиқод ва ҳурмат билан тилга олардилар.

Волидам Ҳазинийнинг ғазаллари, мураббалари, мухаммаслари ва мусаддасларини бош чайқаб маъқуллаб, мантиқидан руҳланиб, кўз ёши тўкмай ўқиёлмасдилар. Ёш болалар бўлсак-да, шоир асарлари маъносини биз ҳам «бах-бах»лаб маъқуллаб ўтирардик. Волидам айниқса, Ҳазинийнинг тасаввуф руҳидаги ғазалларини, кўпинча Қуръон оятлари ҳамда Муҳаммад алайҳиссалом ҳадисларига даъват қилувчи ғазалларини севиб ўқир эдилар. Уларда ёшларни одоб, ахлоқ, инсоф ва идрокка чақирувчи тарбиявий аҳамиятга молик яширин куч бор, деб ҳисоблар эдилар.

То етим бўлмай киши, билмас
отонинг қадрини,
Жону дилда тарбият қилгон
ононинг қадрини.
Билмагай ҳеч ким око бирлан
уконинг қадрини,
Бир неча хешу табору ақрабонинг
қадрини,
Ажрагай—билгаң ака бирлан
уконинг қадрини.

Буларни эшитгач, биз отасиз етимлар ҳам ҳўнграб йиғлардик.

Бизнинг тор кўчамизда яшовчи Абдулҳаким ва Маъруфжон исмли ака-ука ҳофизлар ҳам ҳазрат Ҳазиний баёзларини қўлдан тушпрмай ўқир, ғазалларини куйга солиб, ликобчаларни чолғу қилиб, катта ашула ва халқ оҳангида қўшиқ қилиб айтар эдилар. Акаси Абдулҳаким Мақсум шоирнинг ғазалларини «Ё ҳаёт ан-наби» радифида «Сиза жон фидо, ё ҳаёт ан-набий» деб ликоб чертиб ҳаммани ўз оғзига қаратса, укаси Маъруфжон Мақсум ҳам қўлига ликоб олиб «Тасаддуқ ё расулиллоҳ» катта ашуласини бошларди. Ҳамма жим тингларди.

Қувада Ҳазинийнинг шогирдлари — издошлари ҳам бор эди. Надимий тахаллуси билан ижод қилган қувалик Турсунали Маҳсум Муқимий ва Ҳазинийларнинг шеърлари, ғазалларини ёддан ўқир, Ҳазинийнинг машҳур ғазалларига мухаммаслар боғлаб, ғазалхонлик бўстонини обод қиларди. Қувалик мухлислари қаторида мен ҳам Ҳазинийни халқ тилида абадийлаштириб қўйган «Фарғона тонг отгунча» ашуласининг ўша даврдан бери мухлисиман.

Қатағон йилларида, шўро салтанатининг зулм занжири маънавиятимизни даф этгани ҳам ҳазрат Ҳазинийнинг номини тилларда ва дилларда сақлаб қолган мўъжиза куч ҳам ана шу «Фарғона тонг отгунча» асари эди. Бу нидони қамаб бўлмади, уни сургун ҳам қила олмадилар. Шеърни чопиб, куйдириб кул қилишнинг иложини тополмадилар. Чунки у озодликни истовчи, миллий истиқлолни мадҳ этувчи буюк инсон ва нодир қалам соҳиби Ҳазинийнинг дилларга жо бўлган нидоси эди.

Ҳазиний туғилиб ўсган Катта Кенагасда ажойиб шахслар яшаган. Шарқий Туркистон — Қашқар подшоси Жаҳонгирхонтўра, элда машҳур Бузрукхонтўра, Қўқон хонининг вазири Каримқули ва ажойиб халқпарвар одам Мамажон қози шу қишлоқда Ҳазинийнинг ҳамқишлоқлари ва ихлосмандлари эдилар. Ажиб ўхшашлик ҳозир ҳам давом этмоқда. Ҳазинийнинг руҳи мадад қилибми, шоирнинг номидаги мактаб ўқувчиларидан тўрт қиз, бир ўғил «истеъдодли ёшлар» деб топилиб, бу йил Фарғона педагогика университетига имтиҳонсиз қабул қилиндилар. Муқаддамхон, Мухтасархон, Ойшахон, Зарифахон исмли қизлар ва Мухтор Қурбоновларнинг илк ижодлари билан танишдим. Ҳақиқий туғма истеъдодлар яралмоқда. Фарғона вилояти ёзувчилари уюшмаси ташкил қилган ёш ижодкорлар мушоирасида улар ўз шеърлари билан ҳаммани қойил қолдирдилар.

Ҳазиний кўҳна ва бой бадиий адабиётимизнинг Қўқон адабий муҳитига мансуб бўлиб, буюк истеъдод эгаларидан биридир. Зиёвуддин Каттахўжа ўғли Ҳазиний 1867 йилда туғилган. Унинг отаси ўзига тўқ деҳқон ва замонанинг илғор кишиси Каттахўжа ўғлини ўзи ўқитиб, мулла қилган. Унинг ўзи эса шажара тутган. Оилаларида сақланган ва расмий муҳрланган иккита шажара бор. Бири, ҳижрий 1287, милодий 1870 йилда тузилган шажаранинг гувоҳлик беришича ота томондан бу уруғ Ҳазрат Алининг отаси бўлмиш Абдулмутталибга яқин уруғдир. Буни 74 расмий муҳр исботлаб турибди. Иккинчи шажарада она уруғи пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломдан бошланади дейилган. Буни шажарадаги йигирма икки муҳр тасдиқлайди. Шажаралар Ҳазиний авлодлари орасида ўқимишли одамлар кўплигидан дарак беради.

Афсуски Ҳазиний мероси тарқоқ ҳолда юрибди. Унинг ижодига оид кўп қўлёзмалар ҳамон «ҳибс»да ётибди. Айримлари ҳофизлар, хонандалар оғзидан тушмай айтилмоқда. Ҳанузгача бизга етиб келган, маълум нашрларда чоп этилган асарлари оз бўлса-да соз бўлиб, кўплари ҳозирги куннинг оғзаки адабиётига айланиб кетган, десак янглишмаймиз.

Шу йилнинг жазирама август кунларида шоир туғилган қишлоқда бўлиб ўтган тантаналарда қатнашган ҳар бир киши — пахтачи, чорвачи, боғбон ва ўқувчи — унинг кўп асарларини ёддан зикр қилганини эшитдик.

Шоир қишлоғидаги ўрта мактаб ўқувчилари музей очибдилар. Унинг пештоқидаги ёзувлар диққатга сазовор:

«Ҳазиний — хазина, зиё, мурувват,
Ҳазиний — халқ севган инсон,
У шариат, тариқат, маърифат,
ҳақиқат
илмлар мавлоноси», деган ёзувларни ўқидик.

Ҳақиқатан ҳам мавлоно Ҳазиний тангри берган истеъдод эгаси бўлиб диний, дунёвий илмларни мустақил ва мустаҳкам эгаллаган туғма иқтидор эди. У шеърият оламида Муҳий, Нисбатий, Муқимий, Фурқат, Насимий, Шайдоий, Ножий, Завқий, Комий, Хислатлар билан басма-бас ижод этган. Улар билан мулоқотда мутолаа, мунозараларда камол топган. Ҳазиний яхши мусиқачи бўлиб дутор ва танбур чертишда музофотда ном чиқарган. Ҳофизликда у машҳур Ҳамроқул Қори, Эрка Қори, Мулла Тўйчи, Содирхон, Умархонлар билан беллашган.

Ижоди қайнаб, жўш урган пайтларда ҳам Ҳазиний деҳқончилик касбини ташламаган дейдилар. Ер — сув камчиллигидан Бағдод яқинида у қум босган саҳроларга сув чиқариб, ер очган, боғ яратган, чўлда ҳовуз каvлаб, атрофини гулзор қилган. Тегирмон ва бошқа қурилишлар қуриб юрган пайтида бағдодлик Қумрихон исмли гўзал қизга ишқи тушиб, унга уйланган. Айтишларича унинг шарофатига ҳашарчилар чақириб Қоровултепада катта масжид бино этган.

Яқинда миннатдор бағдодликлар ўз бунёдкор боғбони ва буюк шоири хотирасига Бағдод қишлоқларида катта сайл ўтказди. Анча-мунча сайл эмас, оламшумул тантана дегим келади. Собиқ Энгельс, ҳозир Ҳазиний номли жамоа хўжалиги деб аталган жойда, шоирнинг номига етмиш гектарли боғ-роғ барпо қилинган чаманзору мевазорда тонгдан қуёш ботгунча ғазалхонлик, ҳофизлар мушоираси, ўйин-кулги янгради.

Тантаналар яна Учкўприк туманига —шоир туғилган қишлоққа кўчди. Шоир дафн этилган «Даҳма» мозори унинг мухлислари қўли билан ажиб зиёратгоҳ қилиб, қайта тикланибди. Махсус ҳужра ясалиб, Ҳазинийнинг ҳаёти ва ижодига оид яхши кўргазма очилибди. «Даҳма» зиёратгоҳи Фарғона вилояти ҳокими Мирзажон Исломовдан тортиб, ҳазрат Ҳазинийнинг зурриёдлари, мухлислари билан лиқ тўлган эди. Шоирни улуғловчи мадҳлардан кейин Ҳазинийнинг кенжа ўғли Сотволдихон эшон, қўлига тор олиб отасининг куйларини куйлади, шоирнинг жияни Валихон Эшонбува ўз ғазалларини ўқиди. Кейин чевараси Шаҳзодахон шеърлари янгради. Бу сайил шоирга халқ ҳурматининг ёрқин намойишига айланди.

Эндиликда Ҳазиний тантаналари Тошкентга етиб келди. «Фарғонада тонг отди, уйғон, Ҳазиний» деб номланади бу тантана.

Минг афсуслар бўлсинки, улуғ қадриятларимиз оёқ ости қилинган кунларда «Миллат ва диннинг қутби султонул орифи» Хўжа Аҳмад Яссавийдан тортиб Ҳазинийгача халқ севган шуароюи доноларимиз юзига мудҳиш қора тамға босилди, уларнинг номини тилга олиш гуноҳи азим деб эълон қилинди. Аммо уларни миннатдор халқ дилидан чиқариб юбормади. Зулм занжиридан «ҳар кўчада йиғлаган» шоирнинг овози мустақиллик тонги отгунча одамлар тилида жаранглаб турди. Шоирнинг қудрати, ҳамиша барҳаётлиги ана шунда!

Иброҳим РАҲИМ,
Ҳазиний юбилейини ўтказиш республика юбилей комиссиясининг раиси, Ўзбекистон халқ ёзувчиси.

● Қадрли ҳамшаҳарлар! Эртага кеч соат 18 да Алишер Навоий номли Ўзбек Давлат академик Катта театри биносида Ҳазинийнинг 125 йиллигига бағишланган кечага ташриф буюришингизни сўраймиз.

ҒАЗАЛЛАР

ҲАЗИНИЙ

Ҳижрон ўтига бағрим сўзона тонг отқунча,
Ўртаб юрагим, жисмим бирёна тонг отқунча.

Ман Вомиқу Узро — сан, васлингта етолмасдин,
Ҳар кеча қароргоҳим остона тонг отқунча.

Раҳм айла бу ҳолимға, эй кўзлари хуморим,
Ҳажрингда бу кўнгуллар вайрона тонг отқунча.

Ҳеч кимға деёлмасман бу арз, ила ҳолимни,
Қонға жигарим тўлди гирёна тонг отқунча.

Хилватда агар кўрсам, сирримни баён айлаб,
Сан бирла бўлай анда ҳамхона тонг отқунча.

Ахшомда жамолингни шамъини мунаввар қил,
Айтай сенга ҳолимни, парвона тонг отқунча.

Найлайки, иложим йўқ, ҳар кўчада йиғларман,
Тор ўлди Ҳазинийға Фарғона тонг отқунча.

* * *

Мисли Мажнун Лайлидек девона бўлсам кошки,
Ер учун олам аро афсона бўлсам кошки.

Дайр аро пири муғон, ман телбага сунса шароб,
Боданўшини, сокини майхона бўлсам кошки.

Жоми ваҳдатда муҳаббат шарбатидин нўш этиб,
Маст ўлуб, идрокдин бегона бўлсам кошки.

Шиблийдек рақс айласам ҳар кўчаю бозор аро,
Ишқ ўтиға ўртаниб бирёна бўлсам кошки.

Мулку ашёдин кечиб кетсам, ёронлар, бенишон,
Эл кўзидин бир йўли пинҳона бўлсам кошки.

Заррача қилса тажалли, тангри дийдорин кўруб,
Тоқат этмай Турдек сўзона бўлсам кошки.

Кимки дарёйи муҳаббатға чўмар, ғаввосдур,
Ман, Ҳазиний толиби дурдона бўлсам кошки.

АМИР ТЕМУР СЎЗЛАРИ

Она юртим Шаҳрисабз менга севимли жой бўлди,
Шул сабабдан бунда илк бор баланд Оқсарой бўлди.

Ўз ўзидан келмас шуҳрат, Тўхтамиш ва Боязидни
Оғир кечиб енгиш, замин сувданмас қондан лой бўлди.

Кўплаб жангда ғолиб келдим осмон узра ой чиққанда,
Шунинг учун байроғимда янги кўринган ой бўлди.

* *Назм чечаклари*

Менга тобе мамлакатда миллатларнинг бахтин кўзлаб,
Адолат ўрнатдим, халқдан юлганлар ҳоли вой бўлди.

Нифоқ тухумин йўқотиб, кўмаклашдим йўқсулларга,
Шиор қилдим яхшиликни, барча эл-улус бой бўлди.

Қанча-қанча кошоналар, ёдгорлигу боғ яратдим,
Бу ишимдан Самарқандда ва кўп жойда чирой бўлди.

Сулаймондек султон бўлдим, лекин Нуҳдек
яшолмадим,
Тўра, бу дунё менга ҳам мисли карвонсарой бўлди.

Тўра ЖУМАН.

ҚАЛБ ВА НАВО

(Шингил ҳикоя)

ДУНЁНИНГ тўрт унсуридан бирига айланган Шамол ўз салтанати — олам узра қаттиқ эсди. У она Ернинг дардли ва қувонч ёшларидан ҳосил бўлган Сой бўйида ғужум-ғужум бўлиб барқ уриб турган қамишзорни эркалаб елпиди. Шамол етилиб ерга тўкилган қамишлар учидан кириб адоғидан чиқар экан оламга илк бор ажиб оҳанг таратди. Бу оҳанг азбаройи сеҳрлилигидан у етиб борган жой гулларга беланиб, олов халқоблари тоғу тошларга айланди. Шамол билан оламга кўринмас ёғду бўлиб тараланётган оҳанг бир вужудга — Навога айланиб, борлиқни тутди.

Наво ўзининг мавжудлигидан маъно ахтариб рангоранг олам ичра минг йиллаб кезиб юрди. Ва ниҳоят олам гул тожиси инсон эканлигини англаб, унинг қалбига яширинди.

Бу пайт инсон қалби дунёча кенг бўлса-да, унинг моҳияти Орзу ва Истакдан иборат эди, холос. Орзу ва Истак инсон қалбидаги ягона туйғу экан. Улар одамзодни ўз измларига солган эди. Инсон улар ҳукмида бўлгани ҳолда Истак ва Орзулари ушалганда қалбига Қувонч меҳмон бўлар, Орзу амалга ошмаган жойда Армон пайдо бўлар эди. Одамзод қалбида кечаётган бундай ҳолатларни «дунё ташвишлари» деб атар эди. Инсон дунё ташвишларидан зериккар, шунда у қалбида нимадир етишмаётганлигини ҳис қилар, лекин у нима эканлигини ўзи англамас эди.

Наво Инсон қалбига жо бўлиши билан қалби туйқус уйғонди. Ушбу лаҳзадан бошлаб Инсон ўзига етишмаётган нарсаси бахт эканлигини идрок этди. У Бахт излаб коинот кезди. Замин қаъридан қидирди, аммо Бахтдан дарак йўқ эди.

Наво Инсон қалбида Истак ва Орзу билан дўстлашди. Илоҳий Наво Қувонч ва Армон билан беланиб Муҳаббат яралди. Инсон Бахт қидириб ва дунё ташвишларидан чарчаганида най нолар, шунда ярми Қувонч, ярми Армон бўлган Муҳаббат отилиб чиқар, одамзот ҳаётга муҳаббат кўзи билан боқар эди.

Шу зайлда минглаб йиллар ўтиб, Инсон яшаш тарзи қанчалик такомилига етмасин Бахтдан дарак йўқ эди. Даврлар ўтиб одамзод Наво орқали ўз қалбига кириб боришни англаб етди. Наво Инсонга ўз қалби қирраларини қанча очиб аён қилса шунча кўп томонлари сирлилигича қолар эди. Буни англаб етган Инсон ҳақиқий Бахт ўз қалбида эканлигини идрок қилди. Дунёда яшаётган ҳар бир киши ўзи ва ўзгалар қалбини тушуниш билан тўла-тўкис Бахтга эришади.

Муҳаммад МИРЗАЕВ.

* *Саҳнамиз заҳматкашлари*

ҚЎНҒИРОҚДЕК ОВОЗЛИ ХОНАНДА

⊙ Опера санъати ижрочисидан фидойиликни талаб қилади. Бошқача қилиб айтганда санъаткор қалбида инсонга муҳаббат, табиатга меҳр, атрофдагиларга эътибор бўлмас экан унинг барча уринишлари зое кетади. Энг муҳими саҳнада опера қўшиқларини ижро этадиган санъаткорда табиат инъоми — табиий овоз бўлиши керак. Оркестрнинг жарангдор садоси ижрочи овозини босиб кетмаслиги, унга уйғунлашган ҳолда минг-минглаб томошабинларни ром этиши керак. Бу эса осон эмас. Шу маънода опера қўшиқчиси бўлиш камдан-кам санъаткорларгагина насиб бўлади, десак муболаға бўлмас.

Бугун сизларга ҳикоя қилмоқчи бўлганимиз ана шундай ижро соҳибаларидан бири Алишер Навоий номидаги Ўзбек Давлат академик Катта театрида кўп йиллардан бери меҳнат қилиб келаётган санъаткор Раъно Ҳидоятовадир. Биз уларнинг ижодларини анчадан буён кузатиб келамиз. Театр саҳнасида Раъно Ҳидоятова ижро этган ария ва дуэтларни тинглаганимизда ҳар сафар ҳаяжонланамиз.

— Инсон болаликдан бошланади, дейди халқимиз. Шу доно нақлнинг ижодингизга алоқаси бор бўлса керак?

— Санъатга кириб келишимда онам, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Марзия Жўраеванинг таъсирлари катта деб ўйлайман. У киши Бухоро театрида ишлардилар. Бир куни менга «Ёрилтош» спектаклидаги Оймўма ролини ўйнайсан, деб театрга олиб келдилар. Ўшанда мен 6 ёшлардаги қизча эдим. Вақт ўтиб, тақдирни кўрингки, Алишер Навоий театрида худди шу «Ёрилтош» спектаклидаги Гулнора ролида чиқдим.

— Ўзбек опера ижрочилиги шуҳратини дунёга таратган Назира Аҳмедова, Саодат Қобуловалар қаторига, Раъно опа, сизнинг номингизни ҳам ҳеч иккиланмай қўшиш мумкин. Сиз даставвал Ўзбекистон Давлат филармониясида ишладингиз. Филармониянинг машҳур хор жамоаси билан республикамиз бўйлаб турли концертларда қатнашгансиз, албатта. Навоий театрига ишга ўтишингизнинг эса ўз тарихи бор экан деб эшитдик.

— Тошкент Давлат консерваториясига ўқишга киришимнинг ҳам ўз тарихи бор. Ҳамза номидаги мусиқа билим юртида ўқиётган чоғимда шу ерда концерт бўлди. Концертда таниқли композитор Мухтор Ашрафий ҳам иштирок этдилар. Билмадим, бахтим бўлса керак, овозим Ашрафий домланинг эътиборини тортибди. Концерт тугагач, консерваторияга ўқишга қабул қилинганимни айтдилар.

Тошкент Давлат консерваториясида ўқиб юрган кезларим эди. Аниқроғи 1962 йил эди. Тез-тез Навоий театрига тушиб турардик. Бир куни мени Толибжон Содиқов ва Комил Яшинлар яратган машҳур «Гулсара» операсидаги Асалхон партиясини ижро этишга таклиф этиб қолишди. Шундан бери театр саҳнаси мен учун қадрдон бўлиб қолди. Ўқишни битирмасимдан аввалроқ — 1964 йили мени театрга яккахон сифатида ишга таклиф этишди.

— Раъно опа, Мухтор Ашрафийнинг «Дилором» операсини халқамиз севаб тинглайди, томоша қилади. Янглишмасам, сиз бу операда ҳам бош ролни ижро этгансиз-а?

— «Дилором» операсидаги Дилором партияси менинг диплом ишим бўлган. Шунинг учунми мен шу асардаги Дилором партиясини алоҳида меҳр билан айтаман. Мухтор Ашрафий, Елизавета Афанасьева, Фазлиддин Шамсиддинов, Абдуғани Абдуқаюмов каби улуғ устозлардан таълим олдим. Улардан бир умр миннатдорман.

— Раъно опа, санъатнинг улуғ арбоблари, сизга устозлик қилишган. Улар билан бир қаторда турмуш ўртоғингиз, бастакор Коммунар Комилов ҳам ижодингиз равнақ топишида кўмаклашганлар. Менимча, аёл киши оилада бахт топмай туриб ҳаётда, ижодда чинакам бахтиёр бўлолмаса керак?!.

— Ҳа, тўғри айтдингиз. Ижодимнинг ўсишида Коммунар аканинг хизматлари катта. Улар доимо маслаҳат бериб турардилар. Оилада эса энг яқин ёрдамчим эдилар. Шу туфайли бўлса керак саҳнадаги ижод билан бир вақтда 5 ўғилни тарбияладик. Ҳозир 4 келиним, 8 та неварам бор. Афсуски Коммунар аканинг умрлари қисқа бўлди. Лекин улар яратган қўшиқларида, фарзандлари қалбида яшамоқда.

— Фарзандларингиз орасида санъатга ихлосмандлари борми?

— Йўқ. Улар бу йўлдан кетишмади. Ҳаммалари халқ хўжалигининг турли соҳаларида хизмат қилишади. Фақат битта неварам санъатга ҳавас қўйган. Билмадим, келажакда ким бўларкин?!.

— Раъно опа, мени операга томошабинлар кам тушиши ҳаяжонга солади. Матбуот саҳифаларида ҳам бу ҳақдаги кўплаб мақолаларни ўқиймиз. Лекин бирорта ўзгариш йўқ. Сиз бу ҳақда нима дейсиз?

— Мен устозларим — халқ артистлари Ҳалима Носирова, Карим Зокиров, Михаил Давидов, Насим Ҳошимов, Жамол Низомхўжаев, Эргаш Йўлдошев, Саттор Ярашевлар билан ишлаганлигим билан бахтиёрман. Айниқса, Ҳалима опа менинг ҳар бир чиқишимни диққат билан кузатардилар. Ўша вақтларда зал томошабинлар билан тўлиб кетарди. Ҳозир ҳақиқатан сиз айтганингиздек ўша вақтларга қараганда томошабинлар сони кам. У пайтдаги опера куйларида миллий руҳ кучли эди. Ҳозирги пайтда қайта ишланиши натижасида анча ўзгариб кетган. Балки шу сабабдир...

— Консерваторияни битириб театрга ишга келаётган ёшлар хусусидаги фикрингизни билмоқчи эдим...

— Янги ишга келган ёшлар ўз устиларида анча ишлашлари, тажриба орттиришлари керак. Негаки, классик нолани билишмайди. Халқ қўшиқларини кўпроқ эшитишмайди. Ғарб музикаси уларни чалғитяпти шекилли.

⊙ Ҳозирги кунгача Раъно Ҳидоятова «Лайли ва Мажнун» операсида Лайли, «Тоҳир ва Зуҳра»да Зуҳра, «Фурқат»да Санобар, «Дилором»да Дилором, «Ойжамол»да Ойжамол, «Алишер Навоий» спектаклида афғон гўзали, «Маликаи айёр»да Малика партияларини маҳорат билан куйлади. Эл-юрт олдидаги хизматлари эвазига 1970 йилда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист унвонига сазовор бўлди.

Бутун ҳаётини опера санъати ривожига бағишлаган иқтидорли санъаткорни яқинда Алишер Навоий номли театр жамоаси дам олиш таътилига кузатди. Биз ҳам қўнғироқдек овози билан тингловчилар қалбига ҳузур бахш этиб келган санъаткор Раъно Ҳидоятовага мустаҳкам соғлиқ тилаб қоламиз, ёшларга устозлик қилишдан чарчаманг, деймиз.

Суҳбатдош Муҳайё МИРСАИДОВА.

* *Турфа олам*

Инсон гўдаклигидан...

ИНСОН туғилишдан онгли мавжудотдир. Шу сабаб гўдакка эътибор бермаслик, умуман уни ўз ҳолига ташлаб қўйиш гўдак онгига, келажакда қандай бўлиб етишишига таъсир кўрсатади. Чақалоқ туғилиши биланоқ инсон юзини кўриши, овозини эшитиши керак. Меҳрибон онанинг чеҳрасини кўриши ва унинг мулойим овозини эшитиши унинг кўриш ва эшитиш сезгиларининг, идрок этиш қобилиятининг ривожланишига ижобий таъсир этади, айни вақтда инсонлар билан алоқа қилиш истагини кучайтиради, воқеликка муносабатда бўлиш хусусиятини кенгайтиради.

АҚШ соғлиқни сақлаш миллий институтининг ходими Жеймс Кевенгер катталарнинг диққат-эътиборидан четда қолган гўдаклар ҳақида гапирар экан ушбуларни таъкидлайди:

«Агар чақалоқ бирор сабабдан қисқа вақт эътибордан четда қолдирилса, бунинг салбий оқибати юзага чиқади. Бу гўдак шахсиятига ёмон таъсир қилади».

Доктор Кевенгернинг фикрича, катталарнинг диққат-эътиборларид а н четда қолган гўдакларда пайдо бўлган руҳий нуқсон болалар 3—4 ёшга етганда нутқида яққол ташланади. Яна шуни айтиш керакки, чақалоқлигида эътибор кўрмаган болаларнинг аксариятида ақлий қобилиятнинг кескин пасайишидан иборат руҳий ҳолат, аниқроқ қилиб айтганда, ақлий заифлик содир бўлиши мумкин. Баъзи гўдаклар чала туғилгани сабабли туғруқхоналарда ёки касаллиги учун касалхоналарда бир қанча вақт қоладилар. Дунёнинг деярли ҳамма мамлакатларида етим ва ташландиқ чақалоқлар етимхоналари мавжуд. Албатта ҳар бир чақалоққа алоҳида ҳамшира қарамайди. Аксар 10 та гўдакка бир ёки икки ҳамшира қарайди. Бу ҳамшира ҳар бир гўдакка кўп ҳам вақт ажрата олмайди. Бундай чақалоқларда яккаликнинг таъсири катта бўлиши мумкин.

Бизнинг замонимизда оналарнинг кўпи ишлайди. Чақалоқлар яслиларда ёки унинг она тилини билмайдиган энагаларнинг қўлида кун бўйи қолади. Бу албатта бола шахсиятига, ривожига бир қадар таъсир қилади. Оналар ёки чақалоққа қаровчи шахс уни алла айтиб ухлатса, у билан ширин тилда гаплашса, ижобий натижа бериши турган гап.

Доктор Кевенгер чақалоқнинг овозини таниш хусусияти ривожланиши хусусида шундай деган: «Биз ўтказган қизиқарли тадқиқотлардан маълум бўлишича, она чақалоқнинг бешиги тепасида ўтириб бир нарсани қайта-қайта ўқиса, чақалоқ шу нарса ўқилганида бу сўзларни илғаб олганлигини кўрсатади. У эшитмаган нарса ўқилганида эса пинагини бузмайди. Хулоса қилиб айтганда, она чақалоқнинг бешиги олдида ўтириб гўдак туғилишидан аввал гапирган тилда сўзласа, алла ёки қўшиқ айтса, келгусида чақалоқ гапирадиган тилга пойдевор бўлади. Чақалоққа эътибор бериш унда атроф-муҳит ҳолатидан таъсирланиш кучи кенгайишига ёрдам қилади. Яна чақалоқ қаршисида рангли, ялтироқ нарсаларнинг бўлиши ҳам овоз каби аҳамиятга эга.

* *Бу—қизиқ*

⊙ АВСТРАЛИЯДА ўзидан сув чиқарувчи дарахт бўлиб, ундан чиқувчи сувдан кишилар баҳраманд бўлишади. Унинг таъми оддий сувникидан анча яхшироқ.

Австралия, Жанубий Америка ва Бразилияда ўзидан сутга ўхшаш шарбат чиқарувчи дарахт учрайди.. Маҳаллий аҳоли бу шарбатдан сут сифатида фойдаланади. Аммо узоқ вақт сақланса унинг таъми бузилади.

(«Садо», Жидда радиоси, «Америка овози» радиостанцияси эшиттиришлари асосида).

* Кўпнинг кенгашига

МАҲАЛЛАЛАР ТАРИХИ КИТОБИНИ ЯРАТАЙЛИК

ТОШКЕНТ шаҳри ҳудудида қайд этилган қадимги аҳоли масканларининг ёши милоддан аввалги 6-4 асрларга бориб тақалади ва бу далил шаҳар ёшини 2000 йилдан ҳам қадимроққа олиб боради. Ана шу ўтган узоқ тарихий давр давомида Тошкент шаҳри турли ижтимоий тараққиёт босқичларини бошидан кечирган ва уларнинг изларининг бир қисми археолог олимларнинг ўрганишлари натижасида ҳосил бўлган хулосаларда, яна бир қисми эса, ҳозиргача сақланиб қолган ёзма манбалар маълумотларида қайд этилган.

Ҳозирги пайтда шаҳар XX асрнинг авжи тараққиёт палласида турибди ва қатор-қатор осмонўпар бинолар ҳамда серқатнов кенг шоҳкўчалар бунинг исботидир. Шаҳар, уни идора қилишни енгиллаштириш мақсадида, катта-кичик маъмурий бирликлар — район, мавзе ва маҳаллаларга бўлинган. Шаҳарни қачондан бошлаб маҳаллаларга ажратиш анъана бўлганлиги аниқ эмас. Чунки энг қадимги, жумладан, бирмунча аниқ кузатилган V асрга оид (Юнусобод, Оқтепа) шаҳар қолдиқлари, улар қўрғон-шаҳарлардан иборат истеҳкомлар бўлганлигини кўрсатади. Бу истеҳкомлар бирмунча чекланган катталикда бўлганлиги сабабли, улар маҳаллаларга бўлинганлиги ҳақида бир нарса дейиш қийин. Бироқ XVIII асрнинг охирларида, яъни Тошкент хони Юнусхўжа (1784—1800) замонида шаҳар тўртта маъмурий бирликдан иборат бўлганлиги маълумдир. Бу бирликлар «даҳа» деб аталди. Тошкентлик тарихчи Муҳаммад Солиҳхўжа (XIX аср) «Тарихи жадидайи Тошканд» асарида уларни гоҳ «рукн», гоҳида «даҳа» деб ёзади; номлари — Шайхонтаҳур, Ҳазрат Имом Қаффоли Шоший, Зангиота, Шайх Зайниддин. XX асрда бу тушунча «район» атамалари билан алмашди. Ана шу асосда шаҳар ҳудудида маҳаллалар шаклланиши бирмунча олдинроқ давр, аниқроғи XV аср бошларига тўғри келади, дейиш мумкин. Эҳтимол кейинги изланишлар бу хулосага қўшимча ва аниқликлар киритар.

«Тарихи жадидайи Тошканд» асарида Ялангқаря, Тахтапул, Баландмасжид, Ҳофиз Кўҳакий, Оқмачит, Қашқарликлар, Девонбеги, Тунчабоф, Қиёт, Себзор, Кўштут, Қорёғди, Ганжтепа, Турк, Санчиқмон (Чақичмон), Тепа каби маҳаллаларнинг номлари эслатилган.

Рус тадқиқотчиларидан Н. А. Маев 1876 йили Тошкентда 149 та маҳалла бўлганлигини ва бундан 48 таси Шайхонтаҳур даҳасида, 38 таси Себзор даҳасида, 31 таси Кўкча даҳасида, 32 таси Бешоғоч даҳасида эканлигини қайд этган. XX асрнинг биринчи чорагида Н. Г. Маллицкий Тошкент маҳаллаларини анча кенг тадқиқ қилиб «Тошкентнинг маҳалла ва мавзелари» («Ташкентские махалля и мауза», 1927) сарлавҳаси билан илмий асар эълон қилди. Унда ўша пайтдаги маҳалла ва мавзеларнинг номлари санаб ўтилган.

Ҳурматли ҳамшаҳарлар! Юқоридаги қисқача ахборотда шаҳар маҳаллалари ҳақида мисол тариқасида маълумотлар келтирилди. Умуман олганда, бу мавзуга оид ёзма маълумотлар жуда оз, ваҳоланки, маҳалла фақатгина оддий бир кичик маъмурий атама эмас. Аксинча, ҳар бир маҳалла, ундаги одамларнинг турмуш тарзи, касб-кори, қолаверса шаҳар ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи ўзига хос тарихга эга бўлган бир китобдир. Бас шундай экан, унинг тарихини ўрганиш ҳам кун тартибидаги долзарб мавзу ҳисобланади. Бошқача қилиб айтганда, биз ҳар бир маҳалла тарихини яратишимиз керак. Бу тарих кейинчалик яхлит бир китоб бўладими ёки ҳар бир маҳалла тарихи бир китоб (ёки бир нечта китоб) бўладими, уни тўпланган маълумотлар ҳажми кўрсатади. Лекин бир нарса аниқки, кўпчилик ёрдами билан улуғ савоб иш амалга ошади, яъни шаҳар тарихи янги маълумотлар билан бойийди ва улар ичида шаҳарнинг қадимги тарихига элтувчи хабарлар ҳам бўлиши мумкин.

Табиийки, бу ишни қандай бошлаш керак, маҳалла тарихини кимлар туза олади, қай тарзда маълумот йиғиб, қандай тартибда ёзиш керак, деган қатор саволлар ҳам туғилади. Бу саволларга жавоб кўпчилик ҳукмига ҳавола. Агар ушбу мавзу ҳар бир маҳалла аҳли олдида муҳокамага қўйилса жуда кўп фойдали фикрлар айтилар, деган умиддамиз. Биз ўз номимиздан қуйидагиларни таклиф тарзида келтирмоқчимиз.

Маълумки, ҳар бир маҳаллада зиёлилар ва турли касбдаги кекса авлод вакиллари бор. Ана шу иккала куч бирлаштирилмоғи ва маҳалла фаоллари бош-қош бўлиб турмоқлари лозим.

Маҳалла ҳақидаги китоб унинг тарихини кенг ёритувчи бир ёзма манба бўлиб қолади. (Н. Г. Маллицкийнинг асари бунинг ёрқин мисолидир). Бу китобга фотоальбом ҳам илова қилиш керак, ахир ҳар бир хонадонда шаҳар тарихи, кишилари тарихини акс эттирувчи қанчадан-қанча суратлар сақланган. Маҳалла тарихи китобидан саноқли нусхалар тайёрланса етарли (уни ксерокопия тарзида кўпайтирса ҳам бўлади) ва энг зарур жойларда — маҳалланинг ўзида, шаҳар архивида, шаҳардаги асосий кутубхоналарда (чунки китоб илмий аҳамиятга эга бўлади) сақланади. Бу китобга ҳар 10-15 йилда «Илова» тайёрлаб борилади ва унга қайд этилган қўшимчалар, шу жумладан, янги маълумотлар киритилади.

Шаҳар ўсиб бориши жараёнида кўпгина эски маҳаллалар бузилиб ўрнига янги баланд иморатлар тушди. Эски маҳалладагилар шаҳарнинг турли қисмидан жой олдилар. Эски маҳаллаларда яшаган кишилар, улар ҳозир қаерда яшашларидан қатъи назар, ўзларининг қадрдон маҳаллалари ҳақида хотираларини ёзиб берсалар, катта олижаноблик бўлиши билан бир қаторда, уларнинг номи маҳалла тарихи китобида ёзилиб қоларди.

Агар ҳозир бундай иш амалга оширилмаса, тез орада эски маҳалла ва мавзелар тарихини озми — кўпми биладиган кекса авлоднинг охирги вакиллари ҳам ёшларини яшаб бўладилар ва шаҳар тарихи учун қимматли кўпгина маълумотлар абадий йўқолиб кетади.

Маҳалла китобида бизнинг тахминимизча қуйидаги маълумотлар қамраб олинмоғи лозим:

- Маҳалланинг номи, жойлашган жойи, хонадонлар сони, аҳолиси (умумий сони);
- Маҳалладаги жой номлари (кўча, гузар, раста, боғ, ариқ, ҳовузлар) рўйхати;
- Маҳалла аҳлининг касб-кори;
- Маҳалла картаси (чизмаси) ва фотоальбоми;
- Тўпланган маълумотларнинг хили — ёзма ёки оғзаки маълумот, ҳар бир маълумот олинган манба ёки шахс номи ва маълумот олинган вақт қайд этилади;
- Маҳаллада бўлиб ўтган энг муҳим воқеалар;
- Қўшимча маълумотлар.

Маҳалла тарихини яратишда иштирок этган ҳар бир кишининг улуши аниқ кўрсатилиши зарурдир, токи бундай фаоллар номлари ҳам ушбу тарихий китобда қолсин.

Омонулла БЎРИЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Шарқшунослик институтининг катта илмий ходими, тарих фанлари номзоди, Ҳамза районининг Миршаропов маҳалласи фуқароси.

* Турмуш чорраҳаларида

КЎЗЛАРИНГИЗ НЕГАДИР ҒАМГИН

ШОҲИСТА барвақт туриб, шоша-пиша нонушта қилгандай бўлди-ю, онаси билан хайрлашиб, ишхонасига йўл олди. «Кўз тегмасин, қизимнинг ҳуснига ҳусн қўшилиб боряпти, кундан-кун. Илоё бахтли бўлсин, — онанинг кўзларида ёш йилтиллади, — отаси кўргандами, қанчалар қувонарди. Отаси оламдан ўтгандан кейин дугоналари олдида етимлиги сезилмасин, кўнгли ўксимасин деб, емай едирдим, киймай кийдирдим. Ота ўрнида оталик, она ўрнида оналик қилдим. Ҳозир ҳам ҳеч нарсадан камчилиги йўқ, лекин «Сизга ёрдам бераман», деб ишга кириб кетди. Мени аягани аяган...»

Шоҳистанинг бугун алланечук кайфияти яхши. Кўзларига олам янада чиройли кўринади. У атрофга қаради. Кузнинг иккинчи ойида йўлаклар сап-сариқ япроқлар билан қопланган. «Атроф нақадар гўзал! — ўйлади у. — кузни бежиз олтин фасл дейишмайди. Йўлакларга худди тилла япроқлардан гилам тўшалганга ўхшайди».

Шоҳиста табиатнинг гўзал манзарасига мафтун бўлиб борар экан, оёқлари остидаги баргларнинг сирли шитирлашидан ҳузур қиларди. У шу тарзда ишхонасига етиб келганини ҳам сезмай қолди. Хонага кириб, аввал гулларга сув қуйди. Хонани бироз шамоллатиш мақсадида деразани очди. Деразадан кириб келган енгил шабада қизнинг майин сочларини оҳиста тортқилаб, силай бошлади.

У деразадан ташқарига суқланиб қараб, яна хаёлга чўмди. Кўз ўнгида ўтган йилнинг куз ойи намоён бўлди. Ҳа, ҳа, у таҳририятга айнан мана шу дамда ишга келган эди. Ўшанда ишни нимадан бошлашини билмай, бир чеккада ўтирганда хонага ёш йигит кириб келди.

— Янги машинисткамисиз? —қизиқиб сўради йигит.

— Ҳа.

— Исмингиз нима?

— Шоҳиста.

— Меники Шавкат. Шоҳистахон, мана танишиб ҳам олдик. Энди сиздан илтимос, шу бир қоғоз ахборотимни машинкалаб берсангиз.

Шу-шу бўлди-ю, Шавкат оққа кўчириш хонасига серқатнов бўлиб қолди. Бу хона нимаси биландир уни ўзига тортади. Авваллари унақа эмасди. Уч-тўрт мақолани бир қилиб, оққа кўчиртирарди. Энди эса ҳар куни Шоҳистанинг кулиб боқишини бир кўриш орзуси сира тинчлик бермай қўйганди.

Қисқа вақт ичида Шоҳиста кўп дугоналар орттирди. Уларнинг орасида ҳамхоналари Дилором ва Гулнора алоҳида ўрин тутади. Балки эртадан кечгача бирга бўлганлари учун шундайдир. Баъзида Шоҳиста уларга қараб туриб ҳаваси келади. Сабаби, ҳар иккисининг ҳам ота-онаси обрўли, ўқимишли одамлар. Ўзларига тўқ оиланинг фарзандлари. Йўқ, Шоҳиста ҳаётидан ҳеч нолимайди. Лекин қизлар оталари ҳақида мақтаниб қолишса... Айниқса Гулнора. Унинг мақтанчоқлиги Шоҳистага ҳеч ёқмайди. Лекин Дилором билан тенгдош бўлгани учунми, ҳар ҳолда у билан тезда тиллашиб кетди. Энди Шоҳиста бир кунини ҳам Дилоромсиз тасаввур қила олмайди.

Қизиқ, Шавкат доим хушчақчақ кўриниб, турли хил латифалар айтиб, ҳаммани кулдириб юрса ҳам, Шоҳистанинг назарида нимадандир сиқилаётгандек туюлади. «Қачон қарама кўзларида мунг кўринади. Сўрасам айтармикин? Йўқ, эҳтимол бу сирдир. Барибир сўраб кўриш керак...»

Шоҳиста бир куни ҳар доимгидек гулларга сув қуймоқчи бўлиб турганда хонага Шавкат кириб келди. Саломаликдан сўнг:

— Шавкат ака, бир нарса сўрасам хафа бўлмайсизми? — деди Шоҳиста.

— Бемалол сўрайверинг.

— Одамнинг кўзларига қараб ички дунёсини билиб олиш мумкин. Сизнинг кўзларингиз негадир жудаям ғамгин. Одам бировга дардини айтса енгил тортади, дейишади. Ҳадеб ичига ютаверса, ўзини ўзи қийнаб қўйиши мумкин.

— Қайдам. Биласизми, оилада ўн жонмиз. Онам — оддий фаррош. Отам эса икки йилдан буён бетоб, тўшакка михланиб қолганлар. Моддий жиҳатдан қийналиб кетдик. Онамнинг маоши озиқовқатга зўрға етади. Касалманд отамнинг ич-ичига ботиб кетган кўзларига, ишдан чарчаб келувчи онамга, укаларимнинг эса юзига қаролмайман. Чунки, олган ойлигим бир марта рўзғор қилишга етади, холос.

Шавкат гапиришдан тўхтаб Шоҳистага қаради. У: «Гапираверинг, жон қулоғим билан тинглаяпман» дегандек йигитга термулиб турарди.

— Бу йил йигирма олтига тўлдим, — деди Шавкат маъюс тортиб. — Тенгдошларим аллақачон фарзандли бўлишган. Қайси қиз билан танишмай, оилавий шароитимни билгач, ўзини олиб қочади. Бир томондан олганда улар ҳақ, ким ҳам хоҳларди, кўра-била туриб қийинчиликка бош тутишни.

Боядан бери бир оғиз ҳам сўз айтмай ўтирган Шоҳиста секин деди:

— Ҳамма қизлар сиз ўйлаганчалик эмас. Сизни тушунадиганлари ҳам бор.

— Билмадим, фақат айтган сўзларим иккимизнинг ўртамизда қолишини истардим. Одамлар менга ачиниш билан қарашларини хоҳламайман.

Шу суҳбат сабаб бўлди-ю, ораларида янада яқинлик сезила бошлади. Бирга боғларга боришди, музқаймоқ ейишди. Боғдаги бир ўриндиқ худди уларни кутиб тургандек, доим бўш бўларди. Оҳ, қандай бахтли онлар!

Дугоналари Шоҳистага нималар дейишмади. Айниқса Гулноранинг гаплари ҳали-ҳали эсидан чиқмайди.

— Нима қиласан унга турмушга чиқиб. Қадрингга ҳеч қачон етмайди. Ота-онасининг аҳволи бу бўлса. Кетидан яна еттитаси қараб турибди.

— Бу гапларни сенга ким етказди? — кўзлари чақнаб кетиб, сўради Шоҳиста.

— Эй содда дугонам-эй. Орқаваротдан эшитдим. Нима, мумкинмасмиди?

— Йўқ, нимага энди, мумкин. Нима десанг дегину, лекин мен у билан ҳаётимни боғламоқчиман. Биламан, қийналиб, лекин кўнгил қўйган одаминг билан яшасанг қийинчиликни енгса бўлади...

Бу — бўлган воқеа. Шоҳистанинг дилидаги гаплардан воқиф бўлганимдан кейин бу тенгқуримга жуда ҳавасим келди. Чунки у каби бағри кенг, инсонни унингдек олийжаноб фазилатларига қараб қадрлайдиган қизларимиз афсуски, орамизда камайиб бораётир.

Шоҳиста ҳақ. Севган кишинг билан яшаш ҳар қандай қийинчиликларни мардонавор енгишга ёрдам беради. Турмушда бу жуда муҳимдир. Олдинда қанчадан-қанча машаққатлар кутаётганини била туриб, тўйга розилик берган бу қизнинг бахти очилишига шак-шубҳа, йўқ. Шавкат эзгулик йўлини танлаб, шу йўлдан дадил бораётган экан, унга албатта яхши кишилар ҳамроҳ бўлишига ишонгинг келади.

Шаҳло ФАЙЗИЕВА.

ҒЎЗАПОЯДАН ҚОҒОЗ ТАЙЁРЛАНАДИ

ПОЙТАХТИМИЗГА Ўзбекистон Республикаси Халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмаси ва «Ўзбекистон — Хитой» жамғармасининг таклифига биноан Хитой халқ республикаси Шинжон-Уйғур мухтор районининг делегацияси ташриф буюрди. Чет эллар билан алоқалар боғлаш Шинжон халқ жамияти фаоллари ва қоғоз ишлаб чиқарувчи мутахассислардан таркиб топган меҳмонларимиз делегацияси томонларнинг аввалдан келишиб олишига биноан Сирдарё ва Хоразм вилоятларида ғўзапоя ва бошқа чиқиндилардан ўзаро ҳамкорликда қоғоз фабрикаси қуриш мақсадида жумҳуриятимизга келишди. Хитойлик мутахассислар Ўзбекистоннинг диққатга сазовор жойлари ҳамда мазкур фабрикани қуриш учун зарур шарт-шароитлар билан танишадилар. Маҳаллий ресурсларни ўрганадилар ва сўнг икки вилоятда қоғоз фабрикасини қуриш ҳақидаги шартнома тайёрланади.

Нонбахон АЗИЗОВА.

* Ҳар тўғрида

Камчатка вилояти. Бундан бир йил муқаддам Москванинг «Саргузашт» клуби ташаббуси билан Россия-Дания экспедицияси машҳур денгиз сайёҳи, командор Витус Беринг жасади қолдиқларини излаш бўйича иш бошлаган эди. Марҳум жасади топилди. Аммо у сайёҳники эмас, балки унинг амакиси, Даниянинг машҳур шоири Беринг жасади экан.

СУРАТДА: командорнинг авлоди вакили Ростислав Теодорович Маслов-Беринг Витус Берингга қўйилган ёдгорлик ёнида.

И. Вайнштейн сурати. РАТА—ТАСС.

⊙

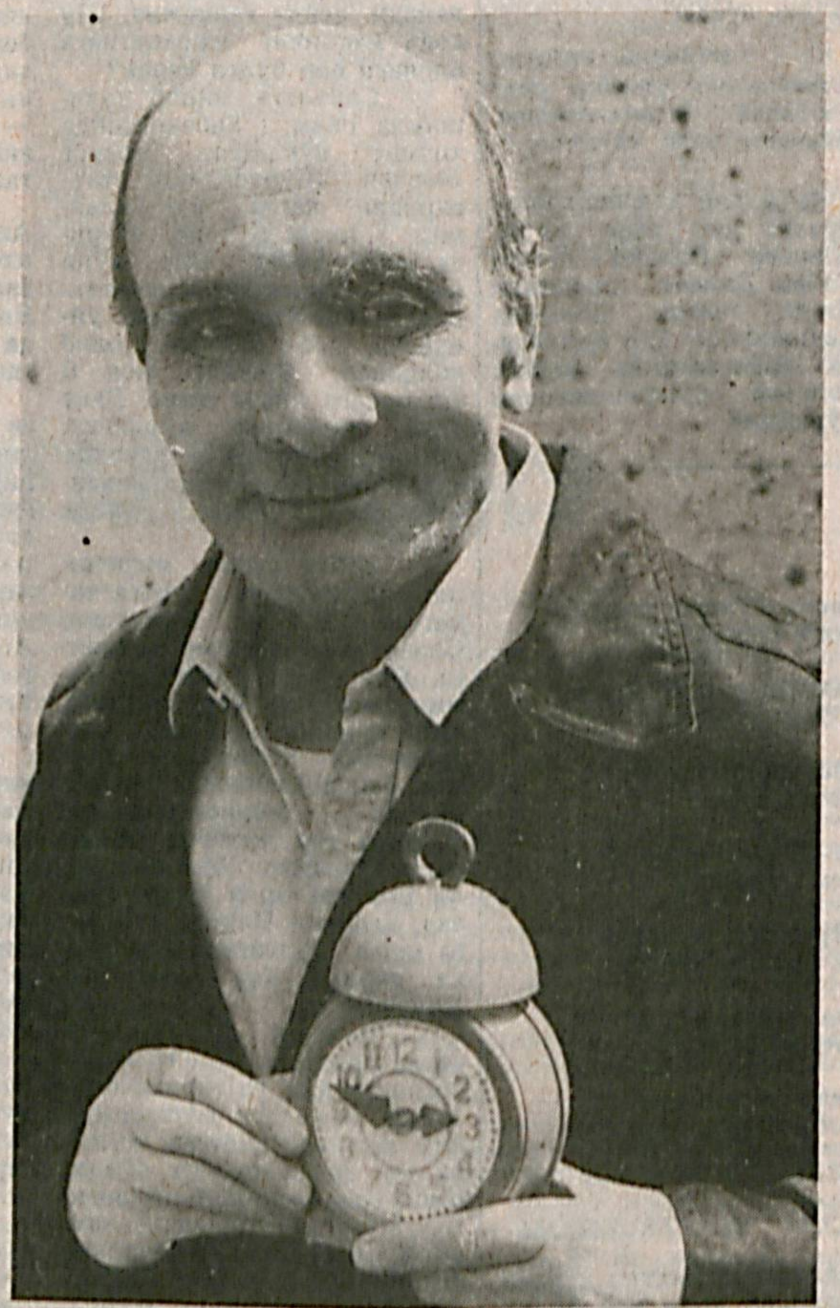

Москва интернатининг ходими Александр Акиндинович кўз кўриб қулоқ эшитмаган қобилиятга эга. У ҳеч қандай соатга қарамасдан вақтни аниқ айта олади.

СУРАТДА: Александр Акиндинович — соат-одам.

В. Христофоров сурати. РАТА—ТАСС.

⊙

ОТАЛАР КЕНГАШИ

СОБИР Раҳимов районидаги Б. Зокиров номли 46-мактабда оталар кенгаши иш бошлади. Энг фаол оталардан ташкил топган бу кенгашнинг асосий вазифаси хулқи ёмон, дарсларни бўш ўзлаштираётган ўқувчилар билан тарбиявий ишлар олиб боришдир.

Дастлабки мажлисда 12 нафар юқори синф ўқувчилари чақирилиб, уларнинг одоби ва яшаш шароитлари муҳокама этилди. Кенгаш аъзолари зарур маслаҳатлар бериб, йўл-йўриқлар кўрсатишди.

Мактаб маъмурияти бу кенгаш ижобий натижа беради, деб умид қилмоқда.

Иззат АҲМЕДОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Т. Эгамбердиев номидаги Тошкент давлат циркида 6 декабрь, соат 15.00 да

Қизил Ярим Ой Жамияти жамғармасига **хайрия тўплаш ўн кунлиги** муносабати билан Ўзбекистон цирк ва санъат усталари иштирокида катта

ХАЙРИЯ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Таниқли ўзбек цирк санъати усталари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, хонанда

МАҲМУДЖОН АЗИМОВ

Ёш хушовоз хонандалар **Эркин Рўзматов, Миразиз Муҳамедов,** М. Турғунбоева номли «Баҳор» ўзбек давлат рақс ансамбли раққосалари.

Халқаро ва Республика фестиваллари совриндори хушовоз эстрада хонандаси **Нодира СУЛТОНОВА.**

Шаҳарнинг энг яхши бадиий ҳаваскорлик жамоалари

Хайрия концертидан тушган маблағ қаровчиси бўлмаган ёлғиз бемор кексаларга ёрдам кўрсатиш учун Тошкент шаҳар Қизил Ярим Ой Жамияти жамғармасига ўтказилади.

Хайрия пули ўтказишни истаганлар учун ҳисоб рақами. Тошкент шаҳар саноат-қурилиш банкининг Юнусобод (Киров) район бўлими 000700556 МФО № 72682304 Тошкент шаҳар ҚЯОЖ.

Тошкент шаҳар иқтисодий фаолият Миллий банкдаги валюта рақами 70000060/001.

ҲАММА — ХАЙРИЯ КОНЦЕРТИГА

Концерт ҳомийси — Ўзбекистон Республикаси ИЖОДКОРЛАР ЖАМҒАРМАСИ.

КЕЛИНГ, БИРГАЛИКДА КУЛИШАЙЛИК!

«Заррина» фирмаси сизларни Ҳожибой Тожибоев иштирокида «Қайта қуриш» кинокомедиясига таклиф қилади. Фильм 1 декабрдан Темирйўлчилар маданият саройида (Пролетар кўчаси 30. метронинг «Тошкент» бекати) ва 7 декабрдан кўзи ожизлар маданият саройида (Волгоград кўчаси 28 а) намойиш этилади.

Бош ролларда Ҳожибой Тожибоев ва марғилонлик қизиқчи Ҳотамбой Ҳакимжонов.

АЛМАШТИРАМАН

● Шошилинч равишда Тошкент марказида жойлашган 3 хонали квартирани (3-қават, ғиштдан қурилган уй) Таллин шаҳридаги 3 хонали уйга алмаштираман. **Телефон: 5577-22.**

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ КОРХОНА, ТАШКИЛОТ ВА МУАССАСАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг фармойишига кўра Тошкент шаҳар Ҳокими хусусийлаштириш ҳуқуқини берувчи ҳужжатларни бир ой муддатда қайта рўйхатдан ўтказиш (қайта расмийлаштириш) ҳақида фармойиш қабул қилди.

Матбуотда Ўзбекистон Республикасининг «Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида»ги қонуни эълон қилингунга қадар давлат тасарруфидан чиқарилган ва хусусийлаштирилган Тошкент шаҳридаги барча корхоналар, ташкилотлар, муассасалар қайта рўйхатдан ўтишлари шарт.

Тошкент шаҳар Ҳокимлиги коммунал мулк ва хусусийлаштириш Бош бошқармаси хусусийлаштириш ҳуқуқини берувчи ҳужжатларни қайта рўйхатдан ўтказиш (расмийлаштириш)ни қуйидаги манзилда ўтказади: Тошкент шаҳри, Пушкин кўчаси, 17-уй. «Болалар дунёси» дўкони бекати. 2, 3, 25, 27, 28-трамвайлар, 10, 28, 30, 72-автобуслар билан борилади.

Маълумот олиш учун қуйидаги телефонларга мурожаат қилинг: — 33-02-13, 32-32-31, 32-33-31.

Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига кўра коммунал мулк ва хусусийлаштириш Бош бошқармасидан қайта рўйхатдан ўтмаган Тошкент шаҳридаги корхона, ташкилот ва муассасалар юридик жиҳатдан мустақил иш юритиш ҳуқуқини йўқотадилар.

ТАШКИЛОТ

АВТОСЕРВИС УЧУН ҚУЙИДАГИ УСКУНАЛАРНИ СОТАДИ:

«ЭЛДИС — 1010, 1200» мувозанатлаш дастгоҳлари;

енгил автомобиллар учун кўтаргичлар;
ғилдиракларнинг жойлашувини ростловчи стенд;
шиналарни ўрнатиш ва бўшатиб олиш;
электр вулканизатор;

«Қастрол», «САЕ» фирмаларида чиқарилган автомобиль мойлари ва бошқа ускуналар.

МАНЗИЛИМИЗ: 700099, Тошкент шаҳри, Амир Темур кўчаси, 118-уй, 607-хона.

ТЕЛЕФОНЛАР: (3712) 34-25-81, 34-66-44.

Станок балансировочный „eldis-1200„

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Тошкент оқшоми

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона —32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаатчилик концернининг босмахонаси.

■ Нашр кўрсаткичи 64690 ■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.30. ⊙ Буюртма Г—459 ■ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10